

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ Й ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА
ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА НІМЕЦЬКОЇ ТА РОМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

**ЛІНГВІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО ГАЗЕТНО-
ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ДИСУРСУ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ НІМЕЦЬКИХ
ПЕРІОДИЧНИХ ІНТЕРНЕТ-ВИДАНЬ)**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти “Магістр”

Виконала: здобувачка 291М групи

Спеціальності 035 Філологія
Освітньо-професійної (наукової)
програми Філологія (германські
мови та літератури (переклад
включно), перша – німецька
Синицька Поліна Ігорівна

Керівник Солдатова С. М.
кандидатка філологічних наук,
доцентка

Рецензент Присяннікова Я. М.
кандидатка філологічних наук,
доцентка

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ГАЗЕТНО-ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ СТИЛЬ В СИСТЕМІ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ СТИЛІВ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	6
1.1. Категорії лінгвістичного аналізу тексту.....	6
1.2. Дискурс у сучасних лінгвістичних студіях.....	15
1.3. Підходи до вивчення газетно-публіцистичного дискурсу	23
РОЗДІЛ 2 ЛІНГВІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО НІМЕЦЬКОМОВНОГО ГАЗЕТНО-ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ	33
2.1. Лексико-стилістичні особливості газетно-публіцистичного тексту.....	33
2.2. Структурно-граматичні особливості німецькомовного газетно-публіцистичного тексту.....	40
ВИСНОВОК	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50

ВСТУП

Важливість вивчення лінгвістичних характеристик сучасних інтернет-видань в газетно-публіцистичному стилі є очевидною, оскільки, не звертаючи увагу на стрімкий розвиток засобів масової комунікації, таких як радіо і телебачення, газета й досі займає важливе місце в житті сучасного суспільства.

У сьогоденні значна кількість науковців досліджували проблеми лінгвістичного аналізу тексту. Найпершими цю проблему досліджували Е. Агрікола, Х. Ізенберг, В. Дресслер, С. Шмідт, О. Потєбня. Також до цієї теми зверталися сучасні науковці М. Плющ, Л. Рожило, Н. Шевченко та ін. До проблеми трактування дискурсу в сучасних лінгвістичних студіях зверталися такі науковці, як В. Карасик, М. Стаббс, І. Шевченко, А. Морозова, В. Борботько. Щодо визначення особливостей газетно-публіцистичного стилю слід відзначити роботи дослідників І. Арнольд, Ю. Скребнева.

Актуальність кваліфікаційної роботи зумовлена не достатньою кількістю дослідження лінгвістичних характеристик сучасної німецької публіцистики.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційну роботу виконано в межах науково-дослідної теми кафедри німецької та романської філології Херсонського державного університету «Структурно-семантичний та комунікативно-дискурсивний аспекти дослідження мовно-мовленнєвих одиниць німецької та романських мов. Номер держреєстрації 0121U110816 від 26.04.2021р.

Мета дослідження полягає в науковому дослідженні й описі лінгвістичних характеристик німецькомовних інтернет-видань.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- окреслити категорії лінгвістичного аналізу тексту;

- розкрити поняття «дискурс» у сучасних лінгвістичних студіях;
- охарактеризувати підходи до вивчення газетно-публіцистичного дискурсу;
- визначити лексико-стилістичні особливості газетно-публіцистичного дискурсу;
- описати структурно-граматичні особливості німецькомовного газетно-публіцистичного тексту.

Об’єктом дослідження є інтернет-видання сучасної німецької преси.

Предметом вивчення постає лінгвістична характеристика текстів сучасного німецького газетно-публіцистичного стилю.

Матеріалом дослідження слугували періодичні інтернет-видання політичного, економічного та культурного спрямування а саме: Zeitonline, Berliner Zeitungen, Bauern Zeitung, Süddeutsche, Ostsee Zeitung .

Методика дослідження обумовлена метою та завданнями роботи й ґрунтується на комплексному підході до виявлення лінгвістичних характеристик медіа тексту. *Функціональний підхід* було застосовано в роботі для аналізу одиниць різних рівнів мови, для виявлення прийомів функціонування газетно-публіцистичного стилю. *Комплексний метод* було використано для вивчення мовних явищ німецької мови. *Багатоаспектний аналіз* слугував для вивчення специфіки газетно-публіцистичного стилю та взаємозв’язку мовних одиниць у процесі їх функціонування. *Семантичний метод* було використано для аналізу мовних одиниць з погляду на їх значення в контексті.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що в дослідженні здійснено комплексний аналіз лінгвістичних особливостей газетного дискурсу на матеріалі сучасних німецькомовних інтернет-видань; визначено особливості стилістичних організації досліджуваних газетно-публіцистичних інтернет-видань; схарактеризовано особливості вживання досліджуваних текстів у сучасному мовленні.

Практичне значення кваліфікаційної роботи визначається в можливості застосування результатів дослідження у курсах «Стилістика», «Інтерпретація художнього тексту» у написанні курсових робіт.

Структура та обсяг випускної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел. Список використаних джерел складається з 103 позиції, з них 8 іноземною мовою; список джерел ілюстративного матеріалу становить 53 позицій.

РОЗДІЛ 1 ГАЗЕТНО-ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ СТИЛЬ В СИСТЕМІ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ СТИЛІВ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

1.1. Категорії лінгвістичного аналізу тексту

У всіх сферах людського життя, існування, праці та спілкування активізуються різні знання про світ та про мову. Ці знання сильно варіюються, оскільки вони стосуються різних індивідів з їхніми особливостями, а результуючі відмінності є наслідком різних емоційних станів комунікаторів, які виникають із різних соціальних, політичних, освітніх, ментальних, географічних, кліматичних, ситуаційних та комунікативних переживань. Текст ніколи не розуміється однаково різними особами, і він не надає однакової інформації кільком особам, хоча зміст тексту не змінюється, хоч використовуються однакові морфологічні, синтаксичні, семантичні та лексичні форми і мікроструктурні рівні. Але загалом знання про мову та про спілкування за допомогою текстів – це те, що поступово і несвідомо усвідомлюється через час та спілкування.

Щоб підсумувати вищезазначене, можна сказати, що для того, щоб зрозуміти сенс тексту, завжди потрібно розібрати його контекст. Прийнято вважати, що для успішного спілкування за допомогою текстів найбільш актуальними є контекст, який може бути представлений соціальною сферою (наприклад, освіта, політика), областю знань (наприклад, законодавство, викладання, переклад тощо), учасники-комунікатори та їхні комунікативні, соціальні та професійні ролі, а також взаємозв'язок між комунікаторами, часом та місце спілкування з певним текстовим жанром чи текстовим типом, а також конкретні соціальні чи інтерактивні властивості комунікативної події [19, с 10].

Контекст повідомляє читачам, які цілі тексту, хто такі автори тексту та одержувачі тексту, що вони знають і що не знають, в якому середовищі текст розуміється тощо. інформація має вирішальне значення для

розуміння таких характеристик тексту, як комунікативно-прагматичні, тематичні та мовно-стилістичні характеристики (синтаксис, лексика, морфологія та семантика), а також те, які значення виражені або залишаються неявними, а також які жанри тексту виконуються або використовуються [45, с. 69-70].

Лінгвістичний аналіз тексту має взаємозв'язок з лінгвістикою тексту, стилістикою, теорією літератури. Він виник у 60-х роках ХХ ст., хоча корні його сягають ще Давньої Греції та Риму. Лінгвістика тексту досліджує зв'язний текст як мовну та мовленнєву одиницю особливого рівня, його побудову. Лінгвістика тексту як філологічна дисципліна виникла на стикі таких наук, як поетика, риторика, стилістика, семіотика, психолінгвістика [18, с. 17].

Своєрідним центром дослідження лінгвістичної характеристики тексту стала Німеччина (Е. Аґрікола, Х. Ізенберг, В. Дресслер, С. Шмідт). Одними з сильних лінгвістичних шкіл, де розповсюджувалась традиція лінгвістичного аналізу тексту, були на той час Празька, Женевська, Лондонська, французька, голландська, радянська школи [12, с. 7].

Базу для лінгвістичного аналізу тексту створили відомі українські мовознавці такі як, О. Потебня та Л. Булаховський. Зокрема О. Потебня у своїх роботах говорив, що естетикостилістичний аналіз творів вважається першою сходинкою загального дослідження літературної мови [28, с. 302]. Л. Булаховський наголошував, ніби мовні портрети окремих письменників, їх художній стиль письма просліджується у мовному контексті всієї епохи. Мовна оригінальність такого або іншого автора обумовлена не тільки рівнем становлення літературної мови, проте і конкретною жанровомовною своєрідністю суспільно-мовними перевагами. Головна роль в розробці художнього образу, належить мові [11, с. 3].

Нині науковцям доволі важко виділити одну схему лінгвістичного аналізу текста. У кожному жанрі вона окреслюється характером тексту: його жанровою приналежністю а також мовними засобами які відіграють

провідну роль, читаючи зміст. Під час аналізу тексту звертають увагу на елементи різних рівнів (лексичні, морфологічні, фонетичні, морфемно-словотвірні, синтаксичні). Значної уваги у тексті надають розділовим знакам і графічним засобам. Передувати у лінгвістичному аналізі може характеристика композиційної структури тексту а також його ідейно-тематичного тла [18, с. 389].

Лінгвістичний аналіз тексту — галузь мовознавства, об'єктом якої є текст; лінгвістичний аналіз тексту має призначення знаходити та описувати порядок його категорій, окреслювати своєрідні мовні компоненти змісту та форми, прояснювати різновиди зв'язків між окремими частинами та стійкими правилами виявлення й експлікації цих зв'язків [20, с. 4].

Науковиця М. Плющ [16, с. 51] наголошує на тому, що лінгвістичний аналіз тексту є аналізом всіх видів тексту як результату мовно-розумової діяльності людини із використанням лінгвістичних методів та прийомів, що має за мету прояв його структурно-сміслової єдності, комунікативної спрямованості та інтерпретації розташування мовних засобів для демонстрації смислу.

Лінгвістичний аналіз тексту виражає механізми співвідношення неоднорідних рівнів мови (лексико-фразеологічного, фонетико-орфоепічного, морфолого-синтаксичного, графічного, морфемно-словотвірного) щоб у будові тексту проявляти сучасні підходи, технології та інструментарій структурної організації тексту, схиляючись до сучасної теоретичної бази лінгвістики тексту, насичену концепціями теорії мовленнєвої діяльності, герменевтики (вивчення принципів інтерпретації) тощо. До того ж, лінгвістичний аналіз тексту являє собою загальнофілологічну науку, яка виконує підсумка знань читача вивчених раніше творів, утворює у свідомості читача особливе мовне чуття, виробляє навички тлумачення глибоких смислів у текстах різних жанрів і стилів [25, с. 181].

Об'єктом лінгвістичного аналізу тексту є науковий, конфесійний, офіційно-діловий, епістолярний, художній і публіцистичний тексти, а також усний виступ, діалог тощо.

Предметом аналізу тексту є зв'язний текст і форми будови зв'язного мовлення, а також об'єднання тексту лінгвістичними одиницями різного рівня: фонетичного, лексичного, граматичного тощо, надання характеристики текстотвірним засобам (лексичні та синтаксичні повтори слів, чергування речень, певний порядок слів тощо) а також категоріям зміста (зв'язність, акцентування на домінувальному елементі тексту, смислова рівновага мовних компонентів, та ін.) [12, с. 9-10].

Завданням лінгвістичного аналізу тексту вважається пошук, опис та роз'яснення в тексті лінгвістичних засобів за підтримки яких формується ідейний і пов'язане з ним чуттєвий зміст літературного твору або аналіз споживання мовних елементів, з'єднаних в тексті в одне ціле, так тлумачить завдання лінгвістичного аналізу тексту: Лінгвістичний аналіз певного художнього твору зобов'язаний визначити, яку мають функцію різні мовні засоби у створенні ідейно-образних та естетичних установ твору, які методи і умови їх застосування, дізнатися вплив окремо-творчої манери автора, багатофункціональну заплутаність мовних одиниць по зіставленню з фактами та явищами загальномовної системи [30, с. 24].

Використання лінгвістичного аналізу тексту визначає втілення таких завдань:

- 1) знайомство та інформування з основними правилами, поняттями, принципами лінгвістичного аналізу тексту;
- 2) оволодіння професійними компетентностями аналізу мовної і смислової організації художнього і нехудожнього текстів;
- 3) засвоєння методики цілісного і часткового лінгвістичного аналізу;
- 4) розвиток навичок точного формулювання типів текстів з точки зору лінгвістичних критеріїв їх розрізнення, використання різноманітних

мовознавчих методів аналізу тексту: трансформаційного, описового, статистичного, порівняльного, семантико-стилістичного тощо;

5) вироблення вмінь об'єднувати текст одиницями різних рівнів: синтаксичного, лексичного, графічного, морфологічного, фонетичного.

До основних рівнів аналізу тексту належать:

- образно-мовний (засоби мовної образності);
- структурно-композиційний;
- ідейно-тематичний.

Дослідниця Н. Шевченко виділяє такі принципи лінгвістичного аналізу тексту:

— принцип історизму – це врахування мовної епохи, за часів якої був написаний текст;

— принцип врахування взаємовідповідності, взаємозумовленості форми і змісту твору (облік мовних засобів, спрямованих як на зміст, так і на посилення впливу характеру цього змісту, його прагматичної функції);

— принцип рівневого підходу до аналізу тексту (він розкриває вивчення усіх знакових рівнів мовної системи в тексті);

— принцип координації спільних та окремих (облік взаємодії загальномовного, загальностильового, загальножанрового в тексті та індивідуальних-авторського);

— принцип стильової приналежності тексту (залежно від стилю тексту добираються мовні засоби та інші стильова ознаки);

— принцип жанрової відповідності тексту (будь-який текст відображає типову модель комунікації);

— принцип граматичної та смислової будови тексту (відповідність семантики тексту його структурі) [12, с. 9-10].

Під час лінгвістичного аналізу тексту слід звернути увагу на те, що мовна інтерпретація потребує володіння філологічною компетенцією до якої входять ґрунтовні знання не тільки мови і літератури, а також

розуміння, що таке лінгвокультурологія, комунікативна прагматика, семіотика, когнітологія, психолінгвістика та ін.

Загалом науковці виокремлюють цілісний і частковий лінгвістичний аналіз тексту.

Цілісний лінгвістичний аналіз тексту. Окреслює перегляд усіх чинників, які утворюють текст і текстові категорії – це інформативність цілісність, членування (контекстно-варіативні – способи передачі чужого мовлення в тексті, об'ємно-прагматичні – на абзаци, складне синтаксичне ціле; смисловий та прагматичний задум автора в тексті), засобів співвідношення в тексті, також часових і просторових, образу автора і прийомів його відображення в тексті, поняття злиття і завершеності з характеристикою усіх засобів, які приймають участь у їх втіленні, з виокремленням ідеї тексту тощо.

М. Плющ [16, с. 112] акцентує увагу, що власне різниця між цілісним аналізом художнього і нехудожнього типу тексту полягає в тому, власне що для перевірки значення нехудожнього достатнім буде знань про граматику мови, а для художнього – потрібно виявити підтекст, систему авторських способів вираження значення, ввести естетику образності.

Головним завданням цілісного лінгвістичного аналізу художнього тексту, вважає вона, є обґрунтування ідейного плану письменника, його чуттєвого, естетичного толку, на якому ґрунтується творіння і зауважує відбір і функціонування мовних засобів для образного відблиску об'єктивної дійсності. Тому що художній текст має змогу викликати неоднозначне трактування естетичного толку, у фактичному втіленні в житті лінгвістичного аналізу тексту, де як виявилось необ'єктивний підхід до інтерпретації ідейно-естетичних цінностей творіння, потреба з'ясувати імпліцитні (словесно не виражені, підтекст) смисли на базі справедливого пояснення текстової архітекτονіки [26, с. 150].

Аналіз художнього тексту допомагає осягненню нестандартних мовних засобів, які відображають у творі авторську думку, дають

можливість відобразити закономірності організації текстів, які відносяться до різних літературних жанрів.

Частковий лінгвістичний аналіз тексту. Передбачає обговорення одного нюансу тексту або ж його частки, а безпосередньо: лінгвістичний аналіз конкретного виду тексту або ж прийомів взаємозв'язку в тексті, категорій часу і місця, прийомів їх реалізації в ньому, особливості фонетичного, синтаксичного, лексичного, графічного, ритмо-мелодійного, образного значень об'єднання тексту, методів його членування, тональності та його оцінки в тексті, або прийомів передачі підтекстової інформації, засобів вираження авторської позиції в тексті.

Частковий лінгвістичний аналіз тексту – це не автоматичне його членування на частки, а цілісний системний підхід до його дослідження, іншими словами дослідження будь-якої частини в поєднанні з іншими, в сукупності мовних засобів, що передають змістову цілісність тексту, з конкретної позиції. Виходячи з аналітичних операцій розрізняють типи часткового мовного аналізу тексту.

Частковий лінгвістичний аналіз – коментування тексту. Даний аналіз, являє собою пояснення тих дивних місць тексту, які заважають його вірному розумінню і сприйняттю конкретної інформації та образної системи. Мовне коментування неясних слів і виразів вважається супроводом до цілісного аналізу тексту, тому що дані лінгвоодиниці сприяють створенню образів в тексті наприклад, образу автора. При пояснювальньому читанні він має характер простої семантизації і пояснення.

Частковий лінгвістичний аналіз – семантизація тексту. Його пускають в хід при поясненні неясних сполучень слів, і ще ключових слів, які мають ідейно-теоретичне перевантаження (лексико- фразеологічний рівень).

Частковий лінгвістичний аналіз з позиції образності та естетичної функції мови. Він застосовується в з'ясуванні закладеного в

тексті ідейного плану, його естетичних цінностей, в єдності мови і створюваних ним образів, естетичного спрямування мовних одиниць для прояву художнього змісту. Враховує виділення мікрообразів, зображально-виражальних форм і тому подібне.

Частковий структурно-граматичний аналіз тексту. У його процесі увагу науковців сконцентровано на формальних засобах і типах зв'язності тексту, принципах будови його структури, наприклад, питань членування тексту на абзаци, надфразних єдностях, трудомісткому синтаксичному цілому, межфразової закономірних взаємозв'язках і тому подібне.

Частковий семантичний аналіз тексту. Даний тест сконцентровано на завданні семантичної зв'язності, еквівалентності (співвідношення) смисловий природи тексту, контексту, змістовних категорій тексту, його імпліцитного наміру, семантичних основ розуміння і інтерпретації словесного цілого.

Частковий комунікативно-прагматичний аналіз тексту. Він враховує вивчення проблеми комунікативного прогнозування тексту, перевірки його прагматичних особливостей, виконує функцію посередника між автором та читачем, передбачає розширення діапазону текстових категорій за допомогою комунікативних: адресатності, модальності, інтерактивності і так далі, а ще аналізу граматичних інтенцій і стратегій тексту.

Частковий семіотичний аналіз тексту. Дане обговорення відповідності текстового символу, його денотата і світу реальності, тексту і семіосфери, семіотичного універсалу культури, творчих пристосувань смислотворення тексту як свіжого знака.

Частковий лінгвокультурологічний та етнолінгвістичний аналіз тексту. У його процесі дізнаються про взаємозв'язки між текстом і всілякими якостями матеріальної і духовної культури – міфологією, етнічними звичаями, релігією і т. Предметом аналізу стають мовні складові

культурно-семіотичного текстового місця (архетипи, міфологеми, державна символіка, цивілізаційно-культурні та національно спрямовані концепти і т.п.).

Частково-прикладний аналіз тексту. Це репродукція і його осмислення з підтримкою інформаційних технологій.

Частковий психолінгвістичний аналіз тексту. Це аналіз який розглядає текст зі сторони природи людської нервової системи, як скоро особливу увагу зосереджено на діях сприйняття, розуміння, породження тексту.

Частковий графічний аналіз тексту. Його втілять в життя з позицій системи застосування графічних символів, їх смислового перевантаження, додаткової емоційно-експресивної цінності і імпліцитного змісту. Широко використовують графіку для вираження текстової інформації в лінгвовізуальних, маркетингових, конфесійних, офіційно-ділових, поетичних текстах, текстах-графіті.

Частковий когнітивний аналіз тексту. Дане дослідження змісту тексту методом прогнозування когнітивних структур репрезентації знань, які обумовлюють творіння і розуміння тексту. Концептуальний аналіз, вважається закономірним продовженням семантичного, враховує обробку інформації за допомогою концептуальних моделей, складові яких і взаємозв'язку між ними вважається понятійним узагальненнями категоріальних намірів.

Частковий граматичний аналіз тексту. Він може допомогти встановити функції іменників (номінативну, описову, оцінну, емоційну, умовну, конкретизують), прикметників виражальну, конкретизуючу, образну), дієслів (виражальну, динамічну, чуттєво оціночну), службових слів, простих і складних речень (сміслові і стилістичні), речень за метою вираження, однорідних членів речення (номінативну (яку застосовують для перерахування), виражально-характеризувальну (для утворення жартівливого результату (описову, узагальнювально-сміслову,

виражальну), відокремлених членів речення, синтаксичних одиниць у тексті, вступних слів і речень, речень з прямою мовою [40, с. 9-14].

Розбираючи мовні особливості слова, слід акцентувати увагу конкретно на особливостях текстів. Добре працюється на розборі слів з єдиною темою. Для зіставлення краще забирати взяти твір на конкретну тему і одного письменника (різних по жанру, різних періодів творчості), і твори різних авторів (схожих і різних по жанру), унікальні тексти і їх переклади різними мовами і навпаки.

Частковий аналіз потрібно закінчувати досконалим лінгвістичним аналізом, в якому обов'язково слід знайти мовну домінанту певного тексту і відзначити авторські мовні засоби, які ктворюють унікальні індивідуальності конкретно твору. Варто зробити висновки про те, які лінгвістичні засоби вважаються більш доцільними, які мають сенс, тобто вони є логічними і мовними домінантами.

Саме під час аналізу тексту очікується зорове сприйняття тексту, його прослуховування, коментування лексичних частин слова (однозначні і багатозначні слова, омоніми, синоніми, антоніми, пароніми, фразеологізми, лексику функціональну і пасивну, лексику за походженням, згідно сфері її впровадження і стилістичним впровадженням). Що стосується коментування, то головним у ньому вважається визначення унікальності даних засобів і необхідності їх застосування [22, с. 9-14].

Власне кажучи, лінгвістичний аналіз тексту має власну теоретичну і практичну базу та великі перспективи розвитку. Також він допомагає читачеві зрозуміти суть тексту та авторську позицію, висвітлену в тексті.

1.2. Дискурс у сучасних лінгвістичних студіях

В кінці ХХ століття в лінгвістиці з'являється ряд нових термінів, які допомагають по-новому осмислити мовні процеси. Одним з таких понять є термін «дискурс», який активно використовується в сучасній науці, навіть

закріпився як окремий науковий напрям (дискурсологія) і метод дослідження (дискурс-аналіз) [3, с. 21]. У другій половині ХХ ст. вчених цікавить не те, як влаштована мова, а те, як вона функціонує. Відповіді на дане питання з точки зору іманентної лінгвістики неможливо, було зумовлено розширити її предмета і перегляд філософсько-онтологічних підстав самої дисципліни. Якщо в ХІХ ст. визначальною сутністю дискурсу вважалася раціональність, то до кінця ХХ ст. спостерігається велика зацікавленість в розгляді дискурсу з точки зору інтуїції і інтроспекції, що пояснюється збільшенням уваги до суб'єктивності і людського чинника в мовознавстві [7, с. 63].

На даний момент розвитку науки поняття «дискурс» постійно використовується, існує дискурс умов праці, партії, релігії, педагогічний дискурс. Напевно, найвідоміший представник концепції дискурсу в німеччині є Юрген Хабермас Jürgen Habermas [43, с. 63]: який розглядає дискурс як процес нерегульованої дискусії, яка повинна забезпечити справжній консенсус. Теоретичний підхід Мішеля Фуко [42, с. 120] з іншого боку, є аналітичним, тобто він лише намагається описати та зрозуміти те, що є для нього дискурс – це постійне присвоєння значення через мову, тобто процес пов'язування мовних знаків і висловлювань з речами [48, с. 64].

Найстаріше значення слова дискурс пішло з французької мови і означає діалогічну мову. Вже в ХІХ столітті цей термін був полісемічний: в Словнику німецької мови Якоба Вільгельма Гріма «Deutsches Woerterbuch» 1860 р. зазначені наступні семантичні особливості терміна дискурс: 1) діалог, бесіда; 2) мова, лекція. Цей підхід був типовим в період становлення теорії дискурсу в рамках багатьох досліджень, які мають назву лінгвістика тексту. Це був час, коли лінгвістика вийшла за межі вивчення ізолюваного висловлювання та перейшла до розгляду синтагматичною ланцюга виразів, які утворюють текст, властивостями якого вважається завершеність, єдність, зв'язність і ін. [35, с. 64].

Звернення до дискурса в науці про мову пов'язано зі спробою примирення понять текст і мова, зруйнувавши опозицію введенням третього елемента, який парадоксальним чином є більш мовним (А. Кибрик), ніж мова, і здатним бути описаним традиційними лінгвістичними методами або ж власними методами, відмінними від лінгвістики тексту [29, с. 315].

Визначення дискурсу знаходиться на перетині досліджень різних дисциплін – лінгвістики, психолінгвістики, семіотики, літературознавства, соціології, філософії та ін. що обумовлено фокусуванням дослідницького інтересу на різних аспектах цього явища (згідно з останніми даними, на сьогоднішній день існує більше трьохсот визначень дискурсу). Дискурс багатозначний, і досить очевидна обмеженість будь-яких спроб відбити його моделювання, звівши дискурс до одного або двох тлумачень [36, с. 49].

Дослідження дискурсу в лінгвістичних колах традиційно називають дискурс-аналізом. Відповідно до цього твердження аналіз дискурсу спочатку називають методом: аналіз дискурсу – це системний, тобто заснований на правилах, метод відкриття дискурсів. Аналіз дискурсу іноді називають прямим, відвертим як методом, а іноді він є неявним у викладі. Там, де аналіз дискурсу вважається методом, згадуються окремі кроки, які складають цей метод. Не існує єдиної думки щодо того, які з цих кроків є обов'язковими. У зв'язку з компонентами аналізу дискурсу цей термін є загальним.

Усі підходи до аналізу дискурсу мають одну спільну рису: припущення про існування різних смислових рівнів у текстах. У мовознавстві розрізнення між цими рівнями проводилося термінологічно, розрізняли те, що мається на увазі та сенс, а також позначення та значення. Вважається, що рівень того, що мається на увазі, передує рівню того, що насправді є смислом значення, і його можна більш чітко вивести зі знань про мовну систему, тоді як значення можна побудувати з поточного

контексту тексту та додаткового – текстові фактори (знання інших текстів, загальнокультурні знання) [44, с. 34].

У сьогоденні поняття дискурс розуміється неоднозначно. Можна виокремити декілька підходів щодо визначення дискурсу.

1. Комунікативний (функціональний) підхід розуміє поняття дискурс як вербальне спілкування, як діалог, або як бесіда, вид діалогічного висловлювання, як мова з позиції мовця тобто протилежність мовленню, яке не передбачає такої позиції. У межах комунікативного підходу поняття дискурс розуміється як знакова структура, яку уворюють її суб'єкт, об'єкт, місце, час, події створення.

2. Структурно-синтаксичний підхід: під ним розуміють дискурс як уривок тексту, тобто абзац, надфразова єдність, складне синтаксичне ціле. Дискурс тлумачать як дві або декілька пропозицій, які знаходяться в смислового взаємозв'язку один з одним, при цьому зв'язність досліджується як одна з основних ознак дискурсу.

3. Структурно-стилістичний підхід вивчає дискурс як нетекстову організацію розмовної мови, для якої є характерний невиразний розподіл на частини, гору беруть асоціативні зв'язки, ситуативність, спонтанність, висока контекстна та стилістична специфіка.

4. Соціально-прагматичний підхід: дискурс розуміється як текст, який поринає в ситуацію спілкування, в життя, або як мова в мові однак представлений у вигляді особливої суспільної даності, що володіє власними текстами [24, с. 56].

Надана вище класифікація дає змогу зрозуміти, що природа дискурсу потрійна: перша сторона звернена до прагматики, до характерних ситуацій спілкування, інша – до дій, які виникають у свідомості членів спілкування, і до особливостей їх свідомості, третя – власне до тексту [26, с. 3-4].

Термін дискурс трактується як спілкування, а також розуміється як бесіда або пояснення. Інші визначення також виявляють щонайменше потрійний поділ терміна, а саме, спочатку як методичну обробку певного

наукової теми, по-друге, більш повсякденно орієнтована, розмова чи суперечка, і по-третє, лінгвістично, як мовні висловлювання, які фактично усвідомлюються учасником мови на основі його мовної компетентності [44, с. 50].

Термін дискурс можна окреслити таким чином:

Дискурс – це вивчення теми:

- що відображається у висловлюваннях та текстах усіх видів;
- підтримується більш-менш великими соціальними групами;
- обидва відображають знання та ставлення цих груп до розглянутої теми;
- а також активно формувати її і тим самим керувати діями щодо майбутнього формування суспільної реальності стосовно цієї теми [44, с. 29].

В даний час в лінгвістиці дискурс найчастіше розглядається як родове поняття по відношенню до понять «мова», «мовний акт», «риторика», «текст», «діалог», «розмова», «інтерація», «контекст».

Таким чином, значення терміну дискурс є досить широким: він зазвичай стоїть у досить розпливчастій формі мови, діалогу або усного висловлювання. Незважаючи на це, однак слід чітко розрізняти поняття дискурс та текст у зазвичай: дискурс знаходять своє вираження та їх реалізацію в текстах (але знову ж таки не тільки в них); навпаки, кожен текст одночасно може посилатися на різні дискурси.

Ця двозначність концепції дискурсу присутня також у науковій літературі, що стосується дискурсів та їх аналізу: з одного боку, існує більш лінгвістично орієнтований напрямок, дискурс часто розуміється як (усне) спілкування та аналіз дискурсу як аналіз бесід. Його мета в лінгвістиці – реконструювати (формальні) системи правил, на яких ґрунтуються мовні висловлювання, ігноруючи відповідний переданий зміст і, таким чином, без посилання на соціальну реальність [6, с. 65].

З іншого боку, існує широкий потік соціологічних досліджень, який особливо підкреслює, що дискурс стосується суспільних практик, які впливають і допомагають формувати суспільну реальність [64, с. 65].

Згідно В. І. Карасика, дискурс розуміється як мовна практика, тобто інтерактивна діяльність учасників спілкування, встановлення і підтримання контакту, емоційний та інформаційний обмін, надання впливу один на одного, переплетення моментально мінливих комунікативних стратегій і їх вербальних і невербальних втілень в практиці спілкування [13, с. 5].

М. Стаббс виділяє 3 основні характеристики дискурсу:

1) в формальному відношенні – одиниця мови, перевершує за розміром речення;

2) в намірі змісту дискурс зв'язаний з впровадженням мови в соціальному контексті;

3) відповідно до власної організації дискурс вважається інтерактивним, тобто діалогічного [9, с. 2].

Подібно висвітлює Д. Шифрін три характеристики поняття дискурс.

Перший, виповнюється з позицій формальної або структурної спрямованої лінгвістики, описує дискурс як два або більше речень, поєднаних між собою по змісту.

Другий підхід – це визначення дискурсу як будь-якого споживання мови. Цей підхід описує зумовленість розбору функцій дискурсу дослідженням функцій мови в широкому соціокультурному контексті.

Третій підхід описує дискурс як вираз і наголошує на співпраці форми і функцій. В даному випадку дискурс розуміється ніяк не як звичайний комплекс відокремлених одиниць мовної структури більших ніж речення, а як цілісна сукупність функціонально санкціонованих, контекстуалізованих одиниць споживання мови [9, с. 2].

П. Серіо виділяє такі значення терміна дискурс:

1) еквівалент значення мовлення;

- 2) одиниця, згідно обсягами перевершує фразу;
- 3) вплив вираження на його одержувача враховуючи ситуації висловлювання;
- 4) розмова як головної вид вираження;
- 5) мовлення з позиції мовця в протилежність розповіді, яке цю угоду ніяк не передбачає;
- 6) використання мовних одиниць, їх мовну актуалізацію;
- 7) суспільно або ідеологічний обмежений вигляд виразів (наприклад. суспільно-політичний дискурс);
- 8) теоретичний конструкт, призначений для дослідження критеріїв розробки тексту [31, с. 120].

На зараз в провідних критеріях виокремлення типів дискурсу згідно І. Шевченко і А. Морозової відносяться ті, які з'єднані з категоріями дискурсу і мають всі шанси бути відокремленими в термінах формальних, багатофункціональних, змістовних критеріїв. Власне кажучи, дискурс можливо логічно поділити згідно тим або іншим аспектом [38, с. 232].

Утворення теорії дискурсу відзначило великий стрибок у розвитку науки про мову і утворило перед ученими дуже важку ціль – дати лінгвістичний аналіз поняттю дискурс. Утворившись в рамках лінгвістики тексту, теорія дискурсу не лишалася зв'язку з нею, але покрокова йшла до визначення предмета свого дослідження, а також до відокремлення понять текст і дискурс [17, с. 429].

Як вже було зазначено, термін дискурс, як він досліджується в лінгвістиці, близький по змісту до значення текст але виділяє динамічний характер мовного спілкування; натомість, текст розуміється переважно як результат мовної діяльності. Час від часу дискурс розуміють як складовий двох компонентів: динамічний процес мовної діяльності людини, який є вписаним в її суспільний контекст та в її результат (тобто текст). Час від часу зустрічаються спроби замінити розуміння дискурсу

словосполученням зв'язний текст не є успішними, так як будь-який текст вважається зв'язним.

Дослідники відзначають, що бувають випадки, коли текст є написаним, а дискурс може бути представленим в усній формі. Крім того:

- текст не є інтерактивним, а дискурс інтерактивний;
- текст буває коротким або довгим, а дискурс постійно вказує на довжину (протяжність);
- текст має поверхневий зв'язком зі складовими зафіксованими в поверхневій структурі, натомість дискурс представляє структуру яка має глибинні зв'язки;
- текст зазвичай є абстрактним, а дискурс конкретний і прагматичний [21, с. 156].

Також цю позицію розділяє і В. Г. Борботько [4, с. 111] наголошуючи на тому, що дискурс являється текстом, але таким, який утворений з комунікативних одиниць мови тобто речень та їх об'єднань у більші єдності, які є в постійному смисловому зв'язку, який надає змогу розуміти його як цілісне утворення. Також він зазначає, що текст який представляє собою мовний матеріал не завжди являється зв'язною мовою, тобто дискурсом. Текст прийнято вважати більш загальним поняттям, ніж дискурс. Дискурс постійно є текстом, але не навпаки. Не всякий текст є дискурсом. Дискурс – окремий випадок тексту.

Звичайно, варто звернути увагу і на письмову мову, яка відображає дискурс і позначає форми його прояву та його цілі: кореспонденція, мемуари, п'єси, сценарії телевізійних програм, одним словом – всі жанри, в яких будь-хто виступає в ролі мовця, організовує своє вираження, співвідносячи його з категорією мови. Різниця між викладом фактів і дискурсом абсолютно не співпадають з тими, що різнять мову і мовлення. У наш час історичні тексти збереглися на листі, але дискурс зустрічається як в письмовій, так і в усній формі. В житті одне переходить в інше. Щоразу, коли дискурс появляється в середині історичної повісті,

наприклад, коли відтворюються чийсь слова чи коли мовець хоче дати пояснення з приводу будь-яких подій, то ми звертаємося до іншої системи часу, яка прийнята в дискурсі.

Надзвичайно близьке до терміну дискурсу є поняття діалог. Дискурс, як і будь-який комунікативний акт, припускає наявність двох фундаментальних ролей – мовця та адресата. Водночас ролі мовця і адресата мають змогу по черзі перерозподілятися між особами – членами дискурсу; в цьому випадку говорять про діалог. Якщо ж протягом дискурсу роль автора закріплена за однією особою, то такий дискурс є монологом. Невірно думати про те, що монолог – це дискурс з єдиним учасником: під час монологу адресат також необхідний. По суті, монолог – це просто окремий випадок діалогу, хоча традиційно діалог і монолог різко протиставлялися.

В останні роки для сучасної лінгвістики є характерним змішування понять дискурсу та діалогу. Причому, термін дискурс дуже часто охоплює і трактує поняття діалог. Досить рідко під терміном дискурс припускають двокомпонентний предмет, який охоплює динамічний процес мовної діяльності, якийсь соціальний контекст. Взагалі, терміни текст і діалог як більш традиційні мають велику кількість конотацій, які заважають їх вільному вживанню. Тому термін дискурс зручний як родовий термін, який об'єднує всі види використання мови [10]

Отже, можна зробити висновок, що дискурс пересікає такі поняття як текст, діалог, усне мовлення, монолог, риторика, комунікативні ситуації. Також разом з цим дискурс виступає як родове поняття для вищезазначених термінів.

1.3. Підходи до вивчення газетно-публіцистичного дискурсу

На даному етапі система функціональних стилів знаходиться в стані постійного розвитку. Той факт, що мова має служити дуже різним і завжди

складним сферам людської діяльності, неминуче веде до вдосконалення її системи, до функціональної та експресивної диференціації її можливостей вираження. З розвитком суспільства з'являються численні способи використання мови, розгалужена мережа стилів, які постійно взаємопов'язані. Мова – це загальний потенціал, будівельний матеріал, з якого всі користувачі збирають свою конкретну промову. Спосіб оформлення мовлення / мовленнєвої одиниці – це стиль [49, с. 15].

Власне кажучи функціональні стилі відокремлюють по різному: при визначенні меж деяких з них виникають затруднення, а стилі як такі важко відокремити від жанрів. Особливо ці труднощі очевидні, коли йдеться про газетно-публіцистичний стиль.

Преса є одним із найстаріших засобів масової інформації її розвиток припадає на 17-18 століття. Перша газета вийшла в Німеччині в 1609 році. Термін «преса» раніше використовувався для позначення всіх друкованих засобів масової інформації. Найбільшого розквіту «преса» пережила зі створенням інформаційних агентств у 19 столітті. Преса поділяється на два види: газета та журнал [97].

У центрі нашої уваги знаходиться публіцистичний стиль, який в даний час розглядається з різних позицій. Дослідниця І. В. Арнольд уподібнює публіцистичний стиль з газетним [1, с. 90], Ю. М. Скребнев досліджує публіцистичний стиль як один із різновидів газетного [32, с. 74], І. Г. Гальперін об'єднує в це поняття стиль газетних статей, ораторський а також есе стилі [8, с. 320].

Вчені загалом виокремлюють писемний та усний види публіцистичного стилю. До писемного слід віднести мову есе, газетних та журнальних статей, памфлети та ін., до усного належить стиль ораторських промов, лекцій, репортажів, передач на телебаченні та радіо [8, с. 385]. Для засобів масової інформації поділ писемного та усного мовлення має величезне значення, оскільки ці види дискурсу будуються за різними принципами. Однак внаслідок постійного розвитку самих ЗМІ йде

поступове розмивання кордонів письмового та усного дискурсів. Те, що раніше вважалося привілеєм виключно спонтанного мовлення, фіксується сьогодні словниками і поступово стає частиною письмового дискурсу.

Загалом публіцистичний стиль застосовується в політико-ідеологічних, суспільно-економічних та культурних відносинах. Газетно-публіцистичний стиль сам по собі є стилем пропаганди та агітації. Населення має бути не лише інформоване про поточні події в політиці, суспільному житті, мистецтві, літературі, науці та техніці, але також має бути піддане впливу та переконання у певному напрямку. Саме тому його значимість в сучасному світі зростає.

У нього є характерний словник, що співвідноситься з базовими темами в ЗМІ. Він формує основні ідеологеми, які використовуються в ЗМІ і потім осідають в масовій свідомості. Публіцистичному стилю мови властива закрита або відкрита оцінність, це впливає від шкали цінностей автора або видання. В публіцистичному стилі особливу роль відіграє образ автора, він створює певну інформаційну атмосферу [14, с. 289].

Слід звернути увагу на те, що поняття газетно-публіцистичного стилю утворюється з мови газет, суспільно-політичних журналів, промов, доповідей, дискусій, виступів, бесід, мови радіо й телепередач.

Власне кажучи, газетно-публіцистичний стиль є найуживанішим зі всіх функціональних стилей, тому що його розповсюджують засоби масової інформації – преса, радіо, кіно, телебачення.

Одним з важливих елементів формування газетно-публіцистичного стилю є й фактор швидкості написання газетно-журнальних текстів, що зв'язано з необхідністю швидко реагувати на події, що відбуваються.

Публіцистичний стиль представлений безліччю жанрів:

1) газетні жанри:

- нарис, репортаж, стаття, фейлетон;

2) телевізійні жанри:

- аналітична програма, інформаційне повідомлення, інтерв'ю, діалог у прямому ефірі;

3) ораторські жанри:

- виступ на мітингу, публічні виступи політиків, гасла, тости, дебати;

4) комунікативні жанри:

- прес-конференція, саміт, зустріч «без краваток»;

5) рекламні жанри:

- рекламний нарис, рекламне оголошення [15, с. 170].

М. Титаренко в своїх дослідженнях виокремлює художню, світоглядну, газетну, журнальну, теле-, радіопубліцистику. Він наголошує на тому, що так звана журналістська публіцистика передбачає вузький, саме професійний спосіб тлумачення цього поняття. Це оперативна публіцистика газет, журналів і телебачення, яка граничить із аналітикою. Також виокремлюють тематичну типологію публіцистики: культурологічна публіцистика (літературознавча, мистецтвознавча, театральна, музична, архітектурна, кіно-публіцистика), політична (зокрема партійна та ідеологічна), медична розслідувальна, економічна (практично відсутня в ЗМІ), спортивна [34, с. 47].

У рамках культурологічного аналізу публіцистичний текст зазвичай трактується як засіб передавання, зберігання, передавання а також трансформування культурних і національних цінностей. Отже, у рамках культурологічного аналізу публіцистичний текст аналізується як явище культури, що діє в певному соціально-культурному та політичному просторі.

Приналежність медіатексту до культурного простору нації надає змогу розуміти публіцистичний текст як окремий жанровий варіант медіатексту, який шляхом відображення важливих подій у житті країни, можна вважати моделлю політичного і соціо-культурного вимірів об'єктивного світу. Останнє десятиліття публіцистичний текст

обговорюється у змістових категоріях, які висвітлюють характер і обсяг інформації та її достовірність, звертаючи увагу на неясність інтерпретації при наявності в тексті нових смислів [37, с. 58].

Загалом можна узагальнити спільні риси та особливості газетно-публіцистичного: достовірність, повнота, актуальність, об'єктивність, точність, глибокiсть. Дві складові публіцистичного стилю перетікають одна в одну в мовній дійсності – інтелектуальна та емоційна.

Мета публіцистичного стилю – вплинути на громадську думку, змусити аудиторію прийняти точку зору ораторів а також інформувати аудиторію. Для успішного виконання свого завдання публіцистичний стиль повинен мати як фактичну, так і емоційну переконливість. З одного боку, існує чимало фактів та доказів: імена сучасників, інформація про місце та часи, назви організацій, номери, дати, цитати, німецькі та іноземні мовні терміни, нові «ключові слова», тощо. З іншого боку, існують мовні засоби емоційного контакту з аудиторією. Інтелектуальний вплив на читачів та слухачів багато в чому залежить від способу доведення до них фактів та доказів. Цитати з різних джерел займають важливе місце в інтелектуальній аргументації: висловлювання відомих державних діячів та науковців, уривки з газетних статей чи книг [23, с. 32].

У цілому газетно-публіцистичному стилю притаманні наступні функції:

- функція впливу;
- інформаційна;
- виховна;
- просвітницька;
- організаторська;
- пропагандистська або агітаційно-пропагандистська;
- популяризаторська;
- розважальна тощо.

Всі ці функції загалом мають на меті сформувати певну суспільну думку, впливають на світогляд читача, його ставлення до соціальних, політичних або інших установок [5, с. 56].

Газетно-публіцистичний стиль має свої характерні риси, так наприклад, стилістичні ознаки стилю: логічність, точність, чіткість, виразність. Додаткові стильові ознаки: лаконічність, образність, одночасна орієнтація на експресивність та стандартний характер мовлення. Істотним стилістичним принципом організації мови (формування мовлення) у журналістиці є єдність виразності та стандарту. Велика кількість образних засобів беруть участь у вираженні публіцистичного стилю в текстах. До них відносяться:

1. Сатира (усі групи каламбурів, нелогічні зв'язки та стилістичні парадокси).

2. Нові слова (неологізми) як позначення нових сучасних термінів у всіх сферах суспільного життя. Зазвичай вони знаходять своє перше застосування у пресі, а потім набувають більш широкого застосування. Серед них часто зустрічаються модні слова, які можуть зустрічатися не тільки в повсякденному мовленні, але й у політичній мові.

У газетно-публіцистичному стилі неологізми використовуються для позначення дуже актуальних ідей та фактів, добре відомих у суспільному житті. Вони можуть бути використані як заголовки, які повинні привернути увагу читача та викликати у нього певну поведінку, викликати у нього інтерес тощо. Неологізми та вирази з емоційно забарвленою лексикою, переважно політичного характеру, також належать до лексики газетно-публіцистичного стилю. Вибираючи такі лексикони, репортери підкреслюють свою особисту позицію чи думку своєї країни, своєї партії тощо.

3. Фразеологізми. Вони роблять мову лаконічною, виражають цілеспрямованість думки автора.

4. Тропи, порівняння. Якщо в науковій прозі засоби зображення мають на меті прояснити та конкретизувати зміст думки автора, то у журналістиці вони виконують, крім цієї основної функції, ще одну функцію – більш емоційне зображення.

5. Діалектизми, наприклад, у карикатурах чи у картинному куточку газети.

6. Перифрази та епітети також демонструють емоційну симпатію публіциста.

У сфері граматики типовими є такі засоби: широке використання паралелізму та антитези, запитання та відповідь, різні типи повторення та перерахування, розриви та вставки. Оскільки численні публіцистичні твори ґрунтуються на контрастному змісті (зображення протилежних світоглядів, думок, ситуацій тощо), для мовної реалізації необхідно використовувати лексичні та синтаксичні антитези і це зазвичай разом із вищезгаданими засобами самовираження [2, с. 137-139].

До екстралінгвістичних особливостей стилю можна віднести наступні: чітка ідейно-політична спрямованість; актуальність теми, тобто висвітлення подій дня (звідси назва «щоденна преса»); пряме звернення до читача, так, наприклад науковці В. Флейшер та Г. Мішель описують це, як постійна спроба встановити помітні стосунки з читачем. Часто він включається як партнер для бесіди або звертається безпосередньо як читач. Також слід згадати таку особливість як прагнення до об'єктивності та конкретності [41, с. 267].

До мовно-лінгвістичних ознаки газетно-публіцистичного стилю належить значна кількість власних імен (імена, назви, відомості про час та місце тощо); суспільно-політичні терміни, включаючи багато іншомовних слів, переважно інтернаціоналізми.

Синтаксична сторона газетно-публіцистичного стилю включає також певні загальні риси, які можна вважати його мовно-стилістичними особливостями. Перш за все, це різноманітний порядок слів у заголовках:

мета – підкреслити значення змісту. Це не так стосується офіційних текстів, як різних повідомлень, звітів, подій повсякденного життя. Характерним є також використання еліптичних речень (поява еліпса), які також характерні для заголовків. Як відомо, завдання еліпса вказати ядро змісту, найважливіше значення, у короткій формі. Саме тому він відіграє велику роль у заголовках, рекламі тощо, комунікативне завдання яких – привернути увагу читача.

Використання питальних та окличних речень у газетно-публіцистичному стилі можна оцінити як своєрідну особливість порівняно з іншими стилями. На відміну від твердження, вони забарвлені емоціями і надають певні рядки або уривки, включаючи заголовки. Загальною мовною особливістю цього стилю є наявність багатьох іменників, які часто з'являються як групи іменників, утворення блоків, перелічення, ланцюжки родових ознак (родові ланцюжки). Основна інформація лежить в них. Тож і в цьому стилі тенденція до номіналізації є дуже важливою характеристикою дизайну тексту. Переважно номінальна структура речень забезпечує сильне стиснення та компактність, що є дуже важливим і необхідним з точки зору основного комунікативного завдання стилю – максимально спілкуватися в обмеженому просторі для друку [39, с. 73].

На морфологічному рівні для газетно-публіцистичного стилю є характерні такі особливості як: вживання часів: майбутній час I, II – модальне значення, минулий час, досконалий – минулий у повідомленнях, телеграмах, лекціях, минулий досконалий – відтворення непрямої мови, використання гендерних форм: пасивна – домінуюча форма газетної мови, використання відмінкових форм: Генетів та Номінатів – переважаючі відмінкові форми (Генетів має не лише атрибутивне, а й часове, місцеве значення) [33, с. 96].

У газетно-публіцистичному стилі для досягнення експресивності автори застосовують певні засоби, специфічні для даного стилю. Жанри

газетно-публіцистичного стилю активно співпрацюють з іншими функціональними стилями, вживаючи їхні прагматичні засоби і прийоми.

У цьому стилі, за словами науковців, спостерігається змішування розмовної мови, для того щоб бути доступним, наукового стилю, щоб бути точним або зрозумілим, художнього, для того щоб мати якийсь позитивний ефект або справити враження. Для того, щоб мати вплив на читача (агітація, полеміка, переконання, пропаганда) автор повинен широко використовувати експресивні мовні засоби. Експресивність у газетно-публіцистичному стилі використовується для того, щоб мати вплив на маси при цьому переслідуючи мету спонукання читача до активних дій, та формування суспільної думки [5, с. 88].

Якщо брати до уваги науковий підхід Хайнца-Гельмута Люгера [47, с. 89] і, таким чином, зосередитися на синтаксисі та словниковому запасі, можна розрізнити два фундаментальні підходи до мови преси:

- мова преси як мова, якою користується певний орган;
- мова преси як мова, що використовується пресою взагалі.

Останнє тісно пов'язане з дослідницьким підходом, щоб показати тенденції в сучасній німецькій мові з використанням прес-продуктів. Якщо запроєктувати цей підхід на функціональному стилістичному рівні, можна також описати мову преси як дзеркало повсякденної мови. Статистично можна визначити довжину запису та розподіл форм речень. На підставі цих опитувань Х. Люгер виявив тенденцію скорочення тривалості речення та зменшення структури речень, що супроводжувалося сильним збільшенням окремих речень. Одним із наслідків цього є так зване утворення блоків або просування номінального стилю: Щоб уникнути складних речень, дедалі частіше використовуються родові прийменники та розширені атрибути дієприкметників.

Беручи до уваги поступово зростаючий потік інформації, можна з цього приводу для мови преси констатувати не лише стилістичну рису стислості, але й ущільнення інформації з одночасною простотою (мовна

економія). Тоді елементами стилю були б, наприклад, (часте) входження родових ознак або речень, які в своїй структурі переважно прості. Елемент стилю так званої «миттєвої сполуки» також служить цій особливій стилістичній рисі стислості / ущільнення. Вони стискають кілька одиниць інформації, завдяки чому їх значення виходить із безпосереднього контексту. Звичайно, такі миттєві сполуки також можуть бути неоднозначними за певних обставин, що, звичайно, суперечило б прагненню мовної економії.

Якщо звернути увагу на словниковий запас, то при визначенні хоча б його загальних особливостей характерних для преси виникають труднощі. Преса, однак, значною мірою обробляє нове, поки невідоме. Тенденції в сучасній мові (наприклад, проникнення технічних виразів і збільшення використання іншомовних слів) і, зокрема, словниковий запас, відповідно, більш помітні. Однак більш ніж сумнівно, чи можна розуміти появу цих тенденцій як стилістичну особливість мови преси. З одного боку, цьому протистоїть величезна різноманітність та неоднорідність преси та засобів масової інформації, які роблять ці тенденції інколи сильнішими, а іноді менш помітними [46, с. 10].

Констатуючи вищесказане, слід зазначити, що газетно-публіцистичний текст – це не безсистемне нагромадження одиниць різних мовних рівнів, а організована система, в якій усі кладові взаємопов'язані. Газетна мова є потужним засобом впливу, адже завдяки вдалому та ретельному виборі інформації, подій, деталей та їх опису, максимально досягається мета автором та здійснюється вплив на реципієнтів.

РОЗДІЛ 2 ЛІНГВІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО НІМЕЦЬКОМОВНОГО ЗАЗЕТНО-ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ

2.1. Лексико-стилістичні особливості газетно-публіцистичного тексту

Особливу увагу науковців привертають дискурсивні дослідження на аналіз потенціалу дискурсу в боротьбі за можливість встановлювати нові смисли, що сприяють зміні картини світу адресата і управління його свідомістю, які спрямовані на досягнення часто корисливих цілей. Як стверджують дослідники, ця актуальна дискурсивна технологія, що володіє семіотичною привабливістю і когнітивною міццю, спрямована на конструювання потрібного результату і нейтралізацію паралельних, невігідних замовнику можливостей розвитку соціального світу.

Аналізуючи медійний дискурс, дослідники звертають увагу на таке явище, як модусна орієнтованість тексту, яка фокусує погляд на світ з певної позиції, формує певний ціннісний зміст. Лексика грає важливу роль в модалізації публіцистичного тексту. На думку науковців, модус є не тільки органічною семантичною частиною пропагандистських прийомів, способом маскування і замовчування справжніх намірів, але і маркером щирості [3, с. 20].

Однією з особливостей газетно-публіцистичного стилю мови є використання запозичень з іноземних мов. Відомо, що в 80-і роки ХХ століття з розвитком економіки нового типу з'явилася величезна кількість іноземних слів, в основному англо-американського походження.

Запозичені слова та англіцизми в німецькій мові у сьогоденні використовують доволі часто, як і політики у своїх промовах, так і автори журналів та газет. До особливостей організації ЗМІ необхідно віднести збільшення змістовної ємності простих за формою конструкцій. З

синонімічного ряду засобів поширення будь-якої інформації вибираються найпростіші за формою. Це призводить до активного поширення в текстах ЗМІ таких конструкцій, які являють собою результат семантико-синтаксичних процесів номіналізації та атрибутизації, адвербіалізації, що дозволяє максимально стиснути інформацію. При наявності мінімуму мовних засобів, вони можуть помітно ускладнити висловлювання. Економічні конструкції підсилюють вплив на читача і припускають максимального розуміння тексту та донести до читача інформацію.

Наприклад, у фрагменті *Vor dem Tod meiner Mutter habe ich sie zehn Jahre lang zu Hause gepflegt, neben meinem **Vollzeitjob*** – автор використовує у своїй статті характерну для розмовної форми кальку слова ***Vollzeitarbeit-Vollzeitjob***, це робиться для того, щоб текст зацікавив читача та не перенавантажував складними словами [92].

*Der französische **Ex-Präsident** gab fast 20 Millionen Euro mehr aus als erlaubt* [101]. з цього фрагменту можна зробити висновок, що широке використання в газетно-публіцистичному стилі розмовної мови та іншомовних слів, сприяє виникненню та поновленню нових синонімічних рядів так, наприклад: ***Ex-Präsident - Früherer Präsident***

Також у ЗМІ зустрічаються тексти з прямими запозиченнями, які за написанням та вимовою повністю повторюють англійські слова:

- *Ja, auch Redaktore haben **Hobbies**. Rate jetzt mit. Welche Redaktorin der BauernZeitung welches **Hobby** hat* [91];
- *Der Landwirtschaftliche Informationsdienst hat 10 landwirtschaftliche **Megatrends** in interaktive Grafiken verpackt, diese finden Sie hier unverändert* [70];
- *Welche Rolle ein **City-Manager** bei der Lösung dieses Problems spielen könnte* [89].

Зустрічаються в газетно-публіцистичному стилі німецької мови нові слова, які були утворені за зразком з англійської мови: *blockfreien* – *non-alinement*, *kopflastig* – *top-heavy*. Наведемо декілька прикладів:

- *Fallen können auch im Zahlungsplan stecken. "Der ist oft kopflastig", erklärt Monz [54];*
- *Die Ukraine macht mit einem Gesetz über das Ende ihres blockfreien Status den Weg für einen Nato-Beitritt frei [99].*

Велику кількість абревіатур у політичних текстах в основному використовують для того, щоб скоротити назви політичних партій, щоб текст набув зручної для читача форми. Так, наприклад, автор використовує поняттєвий синонім: під словом **Grün** розуміється політична партія, зрозуміло, що ці прийоми в публіцистичному тексті потрібні, щоб читач швидше зрозумів сенс статті використовуючи як найменше зусиль та енергії протягом читання: *Berlin – CDU und CSU wollen am Dienstagvormittag ein Sondierungsgespräch mit den Grünen führen [95].*

Неологізми використовуються у ЗМІ в основному, щоб посилити інформативність, на даний час розвитку сучасного суспільства утворюються сфери праці, в яких поки що не має системи термінів та позначень так, наприклад в політиці, за допомогою словотворення та додавання суфіксу утворилося нове слово: *Im Diskurs werden sie sozusagen "migrantisiert". Gleichzeitig stimmen Westdeutsche bei beiden Gruppen (gegenüber Musliminnen zu 36,5 Prozent und gegenüber Ostdeutschen zu 41,2 Prozent) der Aussage zu, diese würden sich als Opfer stilisieren [80].* Так, **migrantisiert** – міграція, неологізм утворений за допомогою суфіксації, але слово як і раніше, має старе значення.

Найчастіше автори у своїх статтях використовують пряму мову для того, щоб передати достовірність фактів:

- *„Noch hat die CDU keinen festen Gesprächstermin mit uns vereinbart“, sagte FDP-Generalsekretär Volker Wissing am Mittwochabend im ZDF-heute journal [103];*
- *„Wir suchen Erkenntnisse zu Unregelmäßigkeiten, um uns ein besseres Bild zu machen“, sagt zum Beispiel Burkard Dregger, der bislang CDU-Fraktionschef war [79].*

Слід зазначити, що у сучасній публіцистиці фразеологізми є важливим засобом досягнення виразності тексту. Саме тому наукові дослідження, присвячені вивченню фразеологічних одиниць в мові ЗМІ, в даний час стали одним з найбільш популярних напрямків фразеології. Нагальним буде розгляд особливостей нових лексичних та фразеологічних одиниць німецького політичного дискурсу та їх функціонування в мові. Німецький дискурс ЗМІ, що є відображенням політики одного з основних європейських держав, генерує велику кількість нових лексем і фразеологізмів. Так наприклад, звернемо увагу на деоніми, які стали вже загальноживаними не лише в Німеччині, але й в інших європейських країнах: *"no Merkelism, no Führer please"* [86]. У цьому прикладі автор звертається до читача, використовуючи деонім *Merkelism* розуміючи під ним як саму Ангелу Меркель, так і її політичні погляди. Спочатку цей деонім мав негативне забарвлення, оскільки мав на увазі: відмовчуватися, не діяти, не базікати, не говорити ні чого по ділу. З плином часу кількість значень цього дієслова збільшилась, ще одне значення пов'язане з ним – це дати прочуханки, воно пов'язане зі складною економічною ситуацією в країні, коли канцлерка закликала всіх до жорсткої економії.

Використовуючи у текстах ЗМІ фігури накопичення, наприклад анафору, перед автором ставиться ціль виділити певні слова, для того, щоб викликати певні емоції читача: *Das wollen wir unbedingt vermeiden. Wir wissen, dass jetzt zügig mehr gebaut werden muss. Wir haben gerade das Baurecht so geändert, dass die energetischen Standards ausnahmsweise abgesenkt werden können, damit es schneller und günstiger geht* [82]. У газетному дискурсі використовують анафору, щоб створити ефект замкнутості, посилити вагомість закінчення: *„Du kaufst keinen Bausparvertrag. Du kaufst den wichtigsten Ort der Welt“* [65].

Особливості мови ЗМІ на лексико-фразеологічному рівні, це – переважання слів і виразів з суспільно-політичним значенням; вживання мовних одиниць, що мають публіцистичне забарвлення тільки в

переносному значенні; нарочито конфліктний характер поєднання різностильової лексики і фразеології: слів і виразів, що мають різну емоційно-експресивну або функціонально-стильову забарвленість.

Закономірним є вживання в ЗМІ різнорідних лексико-фразеологічних засобів з точки зору активного та пасивного словникового запасу не літературних слів і виразів (просторіччя, жаргону), а також активне використання різного роду іншомовної лексики: інтернаціоналізмів, екзотизмів, варваризмів, іншомовних вкраплень.

Зазвичай, у заголовках статей або в самому тексті використовують фразеологічні одиниці, вони насамперед виконують функцію лаконізації мови, виражають точно авторську думку, наприклад: *Wie Peter Spuhler seine Haut retten könnte* [57]. Таким чином використовуючи фразеологічні одиниці, автор привертає увагу читача до своєї статті.

Наведемо ще один приклад вживання фразеологізму в ЗМІ: „*Unsere Streiks werden nicht ins Leere laufen*“ – хоч шаром покоти або ні до чого не доведуть [67]. Відомо, що контекст у текстах ЗМІ є доволі важливим, саме тому журналісти використовують фразеологічні одиниці в газетно-публіцистичному стилі з певною стилістичною метою, вони увиразнюють зміст написаного, також за допомогою фразеологізмів автор має змогу образно змалювати ситуацію.

У процесі комунікації мова використовується не тільки для передачі інформації, але і для впливу на адресата. Мова регулює міжособистісні та соціальні відносини, емоції і поведінку людей. Цю регуляцію діяльності однієї людини іншою за допомогою мови називають мовним впливом.

В основному еліпсис вжився коли автор хоче викрити непотрібні, або і так зрозумілі моменти. Еліпсис таким чином виконує функцію економії мовних засобів:

- *Die Kartoffelernte 2021 fällt deutlich unter dem Durchschnitt aus* [70]. Реципієнт читаючи текст і так розуміє, що під 2021 розуміється рік,

натомість автор за допомогою еліпсу не навантажує текст зайвими мовними засобами.

- *SPD-Politiker wirbt für „stabiles“ Bündnis + FDP: weniger „Klippen“ bei Union als bei Sozialdemokraten + Grünen zuversichtlich für Neustart mit SPD + Der Blog* [81]. За допомогою знаків, скорочується текст, прибираються непотрібні слова, а читач сприймає текст легше.

Серед синтаксичних засобів мови можна виділити повтор, як найбільш поширений в ЗМІ. З одного боку, він є універсальним прийомом, що володіє достатнім експресивним та емоційним забарвленням, з іншого боку, сприяє прояву виразності мовлення. Це обумовлено тим фактом, що повтор будується на виділенні основних понять тексту інтонацією, що в свою чергу впливає на підсвідомість реципієнта: *halten einen Schwatz und freuen sich über die **Brote**. Brote wie es sie früher gab, als der Teig noch Zeit hatte über Stunden zu ruhen, als er noch nicht mit Hilfsmitteln gepusht wurde, als **Brot** noch etwas kosten durfte* [61].

У наведеному нижче прикладі зображена лексична епіфора яка поєднується з граматичною, тобто повтор звуків *gründet* на кінці слів. За допомогою цього прийому створюється тавтологічна рифма за допомогою якої краще запам'ятовується текст та доноситься його сенс: *Wir treten jetzt gemeinsam in eine offene Situation, in der vieles in unserem Land **neu begründet** und **neu gegründet** werden kann* [59].

Перифрази зазвичай звертаються до почуттів адресата до його сприйняття навколишньої дійсності:

- *Schaufenster bleiben in Frankreich dunkel* [55] тобто, все залишається без змін.

- *Zudem ist die SPD die eifersüchtigste Partei von allen* [68]. Під виразом *die eifersüchtigste Partei von allen* зазвичай мають на увазі політичну партію *SPD* (соціалістична партія Німеччини).

- *Unter der großen Koalition ist die Politik sehr sachlich geworden* [76] *der großen Koalition* – слугує як позначення Європейського союзу (*Die Europäische Union (EU)*).

- *Im Zentrum der Macht* [72] ця перифраза позначає законодавчі органи, а саме *das Politbüro*.

- *Der Eiserne Kanzler* [102] автор статті таким чином описує Отто фон Бісмарка.

Під впливом соціально-політичних чинників змінилося морфологічне значення числа у ряду слів соціально-політичного вжитку, з відповідною зміною предметного змісту. Тому чисельні лексичні звороти використовуються для повідомлення про саміти, зустрічі на вищому рівні, виставках та інші заходи. Однозначно структуровано, в мовному, та в композиційному сенсі подаються новинні події, пов'язані з політичними виборами.

До лексичних особливостей гезетно-публіцистичного стилю ми можемо віднести слова реалії, які часто зустрічаються в публікаціях. Зазвичай, їх застосовують, щоб відобразити поняття та реалії певної культури, фактів, історії, лінгво- та країнознавчих знань, національно-культурний колорит, так би мовити, таким чином автор стає ближче до читача:

- *Es ist eine „Abstimmung mit den Füßen“ über das politische System der DDR* [50] у дослівному перекладі цей вислів означає «голосувати ногами», а ввійшов він в німецьку мову коли громадяни НДР втікали на Захід після відкриття Берлінської стіни.

- *Das "Dritte Reich" vor Gericht: Der Prozess* [63]. Третій рейх взагалі вважається міфічним царством, або утопією, і тільки потім це поняття було пов'язане з владою Гітлера, яка мала надавати людям впевненості, що вони живуть в найкращій країні.

- *Geschäftsführer war seit April 1922 der Reichsleiter der NSDAP für die Presse, Max Amann* [88] *der Reichsleiter* – це керівник однієї з

головних сфер діяльності NSDAP (національно-соціалістичної німецької робочої партії), який вважався вищим партійним функціонером.

- *Seit 2017 ist dies jenes Mitglied des neu gewählten **Bundestags**, das dem Parlament am längsten angehört* [77]. Ще однією з найпопулярніших реалій є **Bundestag**, яка позначає парламент Німеччини.

Варто відмітити, що журналісти часто вживають терміни, наприклад політичні у статтях, щоб зробити свою промову більш специфічною та цікавою читачеві, ми можемо виділити наступні приклади вживання термінів у газетах:

- *Das **Auswärtige Amt** war eine verbrecherische Organisation* [66] **das Auswärtige Amt** позначає міністерство іноземних справ.

- *Zum Beispiel gibt es in unserer Hauptstadt Berlin eine **Botschaft der USA*** [98]. **die Botschaft** в перекладі на українську це посольство.

- *Einige **Bundesländer** haben sich schon entschieden: Auch für die 1,5 Millionen Schüler in Baden-Württemberg könnte die Maskenpflicht fallen – falls das Pandemiegeschehen stabil bleibt* [90]. **die Bundesländer** - федеральні землі.

Підводячи підсумок вищесказаному, можна зазначити, що мова преси загалом відповідає нормам сучасної німецької мови, загалом вона є емоційно забарвленою, почасти у статтях зустрічаються стилістичні засоби такі як, повтори, анафора, фразеологізми, а також аббревіатури, пряма мова, запозичення та неологізми. До лексичних особливостей ми можемо віднести вживання політичних, економічних термінів.

2.2. Структурно-граматичні особливості німецькомовного газетно-публіцистичного тексту

Друга половина ХХ початок ХХІ століття характеризується стрімким зростанням масової комунікації і нових інформаційних технологій.

Динамічний розвиток традиційних ЗМІ, таких як періодична преса, радіо, телебачення, Інтернет, привели до створення єдиного інформаційного простору. Все це позначилося на процесах вживання мови, на особливостях вживання граматичних конструкцій.

Закономірний характер прояви у всіх видах медіаресурсів базових принципів: поєднання об'єктивності та суб'єктивності викладу матеріалу; використання різномірних функціонально-стильових засобів; вживання, поряд з літературними, не літературних мовних елементів. Способи реалізації оцінності в мові ЗМІ: вживання препозитивних стандартних конструкцій, що містять оцінний компонент; маніпуляція ідеологічно модальної лексики; використання різних часових форм та інших.

Журналістській історії мало бути актуальною – вона повинна ще й повернути увагу читача. Візуалізація забезпечує інформаційний зв'язок соціально-комунікаційної системи між читачем та медіа, акцентує, подає інформацію в зручному вигляді. Будь-який графічний символ є елементом візуальної мови. У цьому сенсі і будь-яка буква алфавіту – графічний символ, саме тому ми відносимо знаки оклику та питання (риторичне запитання) в медіа статтях до графічних засобів, тобто засобів візуалізації.

Функцію повернення уваги читача виконують такі засоби, як питальні або окличні речення та дієслова в наказовому способі.

Повідомлення в риторичному питанні постійно з'єднане з виразом різних чуттєво-експресивних значень. Їх основою є те, що риторичне питання з'являється постійно в умовах протидії як чуттєва реакція непокори. Тому для риторичного питання типово ще протиріччя між формою і змістом. Так, негативні пропозиції передають позитивні звістки, а пропозиції з позитивною формою стають заперечними. Риторичні питання можуть з займенниковим питальним словом, часткою без спеціальних питальних слів.

Зазвичай питальні речення (риторичні питання) використовують для того, щоб читач замислився над прочитаним, для того, щоб реципієнт поглинув в проблематику написаного:

- *Trotzdem sondiert sie mit der FDP. Die Inhalte?* [69]. Риторичне питання не потребує відповіді, але від значення власне питання залишається установка мовця на потрібну реакцію реципієнта. Сенс повідомлення не є головним значенням, тому для його створення потрібні спеціальні умови. Важливу роль серед них відіграють інтонація та контекст. У даних умовах зникає питальне значення і проявляється значення емоційно вираженого повідомлення.

- *Wie viele Falschinformationen, Fehlprognosen, NS-Relativierungen und Spendenaufrufe (fürs eigene Konto) passen in eine Youtube-Sendung?* [93]. У цьому прикладі ми маємо змогу спостерігати конвергенцію риторичного запитання, яке дозволяє читачеві явно уявити собі ситуацію.

- *Hat die Troika tausende Sparer um Milliarden Euro gebracht?* [71]. У текстах питальні речення нерідко виконують кілька функцій. Так, у наведеному прикладі питальне речення не тільки активізує увагу читача, а й залучає його до діалогу з адресантом.

Окличими називаються речення емоційно забарвлені, що передаються спеціальною окличною інтонацією. Зазвичай їх використовують для вираження сильних емоцій, якими є захоплення, здивування, гнів, страх, щоб додати експресії змісту, загострити увагу на сказаному: *Vertraulich! Armin Laschet kämpft ums politische Überleben* [69]. Найчастіше окличні речення зустрічаються у політичних текстах, тому що у зв'язку з тим, що відбувається в світі політики спокійно до цього віднести не можливо.

Автори статей повинні дотримуватись інформаційної насиченості в кожному тексті. Для цього існують певні правила, які необхідно застосовувати в практичній діяльності. Ці правила формулюються відповідно до трьох етапів масово-інформаційного процесу: фіксацією

дійсності і її первинним відображенням; створенням журналістського тексту і освоєнням тексту аудиторією.

Відповідно до цих етапів журналіст повинен дотримуватися таких складових як: семантичної, синтаксичної, прагматичної:

- Семантика тексту – це характер відносин з дійсністю (що і як показує).
- Синтактика тексту – це характеристика внутрішньої структури (як організований текст).
- Прагматика тексту – характеристика відносин з аудиторією (як він освоюється).

Журналіст повинен проявляти увагу до всіх трьох сторін тексту: точно відображати дійсність, чітко уявляти композицію тексту, намагатися зробити текст цікавим для аудиторії. При дотриманні цих вимог реалізується така важлива задача масово-інформаційного процесу, як інформованість аудиторії [6, с. 69].

Щоб встановити контакт з читачем журналісти використовують пряму мову а також різні форми привітання „*Hej, goddag, hallo, guten Tag*“ [52].

Дуже часто прослідковується в німецьких ЗМІ тенденція до скорочення довжини речення. В основному вони компактні та інформативні, не містять зайвої інформації, інколи навіть позбавлені експресії та милозвучності:

- *Also wird ins Programm investiert. Nicht alle Mitarbeiter sind begeistert* [73].
- *Jamaika ist also noch nicht vorbei. Es wird weiterverhandelt* [69].

Прості речення складаються тільки з одного головного речення, без підрядного речення або складеного присудка з інфінітивом використовуються для створення більшого ефекту висловлювання:

- *Bei ihren Lehrern ging da schon mehr* [85].

- *Anna Kassautzki weiß, wo es lang geht* [94].

Складнопідрядне речення, де крім головного мінімум одне підрядне речення або складений присудок з інфінітивом.

- *Weil es noch eine Restwahrscheinlichkeit gibt, dass das mit der Regierungsbeteiligung klappt, ist Laschet noch da* [69].

- *Als Sandwichkind mit einer älteren und einer jüngeren Schwester in einem hessischen Dorf* [94].

- *Als sei beides eine Schwäche von ihr* [60].

- *Ich finde, es lohnt sich, sich an die positiven Impulse der Anfangszeit zu erinnern, das kann einen auch heute noch tragen* [82].

Номінативні речення використовують в простих реченнях для позначення предмету, явища, стану. Серед номінативних речень виділяють такі:

- Номінативні речення, які стверджують наявність предмета або явища: *kommen diese mit Ankündigung aber ohne wirkliche Zustimmung und bleiben einige **Tage über Nacht*** [62].

- Номінативні вказівні речення які містять вказівку на наявні предмети і явища. Структурною ознакою таких пропозицій є вказівні частки (ось,он). Семантична специфіка їх полягає у вказівці виявлення предмета: ***Hier** hilft Entspannung – aber auch Muskeltraining* [56].

- Номінативні називні речення, які містять назву установ, назву вулиць, партійні назви і т. д. : *In einem offenen Brief erbatn Eltern von der **SPD**-Politikerin Antworten zu Fragen ums Impfen von Schülern gegen **Corona*** [58].

Використання пасивних конструкцій в мові ЗМІ найчастіше потрібно для того, щоб акцентувати увагу на дії, або на тому, хто її виконує:

- *Doch kurz vor dem Ende ihrer Amtszeit **wird** Bundeskanzlerin Angela Merkel am kommenden Donnerstag von Papst Franziskus im Vatikan zu einer Privataudienz **empfangen*** [83].

- *Als der Fall neu **aufgerollt wurde**, fiel der Verdacht auf einen Polizisten* [84].

- *Ein 48 Jahre alter Polizist ist zu lebenslanger Haft ohne Aussicht auf Freilassung **verurteilt worden*** [74].

Мовна неоднорідність медіа текстів передбачає поєднання експресії та об'єктивності у мові ЗМІ: емоційність, образність мовних засобів, з одного боку, використання стандартних граматичних конструкцій, які стають схожі на кліше – з іншого типу мовних стандартів: повідомлення, пропозиції, вираження слова.

Припущення, як особливий вид модальності, присутній в будь-якій мові. Слід зазначити, що здатність висловлювати значення припущення мають багато лексико-граматичних одиниць німецької мови: модальні дієслова, модальні слова і частки, граматичні конструкції Futur I, Futur II, кондиціоналіс, інфінітивні конструкції *scheinen, glauben + zu + Invinitiv*.

Використання граматична конструкція Futur I, слугує для відображення можливості дії, прогнозування:

- *Eigentlich **werden** keine Spitzenpolitiker im Wahlkampf **empfangen*** [83].

- *Der neue Bundestag **wird** so groß wie nie* [53].

Модальні слова **vielleicht, wahrscheinlich, angeblich, möglicherweise** використовуються для вираження пропозиції, можливості дії:

- *Ich halte das für sinnvoll und vertretbar, auch wenn es dagegen **wahrscheinlich** wieder eine Verfassungsklage geben wird* [82].

- *Es ist nicht Angela Merkels erstes Treffen mit Papst Franziskus, aber **möglicherweise** ihr letztes* [83].

- *In Dresden demonstrieren etwa 350 Anhänger der Pegida-Bewegung gegen eine **angebliche** Islamisierung Europas* [51].

Часте використання такої граматичної форми як кон'юнктив та складносурядне речення, а саме дієслово **können**, слугує для вираження

припущення: *Ob Meditation oder ein gesunder Lebensstil – es gibt viele Dinge, die Krebspatienten im Kampf gegen die Krankheit gut tun können* [75].

Зустрічається також в текстах конструкція *scheinen+zu+Infinitiv*, яка виражає припущення, можливість: *Chronischer Stress scheint, basierend auf den aktuellen Studienergebnissen, der wichtigste psychische Faktor im Dreiklang Psyche, Immunsystem und Tumorentstehung zu sein* [75].

Для вираження можливості також використовуються модальні частки:

- *Doch im Sondierungsteam spielte das offenbar keine Rolle* [100].
- *Doch angesichts starker Fliehkräfte und vielfältiger Interessen in der EU lassen sich Mehrheiten nur auf Grundlage deutsch-französischen Einvernehmens organisieren* [78].
- *Wohl aber können wir alles tun, um die Entwicklung wieder in geordnete Bahnen zu lenken* [82].

Отже, під час розгляду особливостей будови публіцистичних текстів письмового зразка, ми виділили такі специфічні риси як вживання модальних дієслів та модальних часток, інфінітивних конструкцій, простих та складнопідрядних речень також вживання питальних та окличних речень, щоб привернути увагу читача та додати експресії тексту.

ВИСНОВОК

В ході проведеного дослідження ми дійшли ряду висновків.

Нами була проаналізована велика кількість джерельного матеріалу, саме тому ми дійшли висновку, що лінгвістичний аналіз тексту це розуміння контексту дискурсу, який включає в себе аналіз мовного тексту автора.

Нами було досліджено, що розуміння терміну дискурс в сучасній лінгвістиці не є однозначним. До визначення поняття дискурс зверталися такі науковці: В. Карасик, І. Шевченко, А. Морозова, В. Борботько. Загалом, усі звертають увагу на те, що дискурс є родовим поняттям, а також він відрізняється від поняття текст, тому їх слід розмежовувати.

Під час вивчення особливостей газетно-публіцистичного стилю нами було виявлено, що цей стиль переслідує мету інформування людей. Також, щоб привернути увагу населення зацікавити їх. Нами було виявлено, що газетно-публіцистичний стиль використовують в газетах, на радіо, телебаченні, в журналах зокрема на політичні, економічні, суспільні теми, а також документальних кіно.

Газетно-публіцистичний стиль виконує інформаційну функцію а також впливову, цей стиль спрямований на донесення до суспільства інформації а також спрямований на спонукання читача.

В роботі були проаналізовані німецькомовні інтернет-видання. За допомогою лінгвістичного аналізу тексту нами були виявлені наступні лексико-стилістичні особливості тексту:

- Запозичені слова (для того, щоб привернути увагу читача вживаючи зрозумілу йому лексику);
- Аббревіатури (почасто зустрічаються політичні аббревіатури, скорочення назв політичних партій, автори використовують їх для того, щоб не перенавантажувати текст);

- Неологізми (в основному використовуються, щоб наситити текст інформацією);
- Пряма мова (для передачі достовірності фактів, надати словам правдивості);
- Фразеологізми (для зрозумілості, та легкості читання тексту, лаконізації мови);
- Деоніми (для полегшення читання тексту);
- Анафора (допомагає виділити слова, на яких хоче наголосити автор);
- Еліпсис (для того, щоб скоротити текст, тобто упустити вже і так зрозумілі речі);
- Повтор (сприяє виявити виразність тексту);
- Єпіфора (допомагає легше донести сенс до читача);
- Перифрази (для того, щоб звернутися до почуттів читача);
- Слова-реалії (щоб відобразити особливості певної культури або народу);
- Політичні терміни (для того, щоб текст був спеціалізованим, створеним для конкретної публіки);

До структурно-граматичних особливостей гезетно-публіцистичного тексту було віднесено нами наступне:

- Питальні речення, риторичні питання (використовують, для того, щоб читач замислився над прочитаним);
- Окличні речення (для емоційного забарвлення тексту);
- Прості речення (щоб при максимальній короткості речень надати щонайбільше інформації);
- Номінативні речення (для позначення певного предмету або явища);
- Пасивні конструкції (застосовується для того, щоб увагу читача на дії а не на тому хто її виконує);

- Майбутній час (вираження можливості дії, моменту);
- Модальні дієслова (які виражають можливість виконання дії);
- Конюктив (для вираження припущень);
- Інфінітивні конструкції (виражають припущення).

Відповідно до мети та завдань дослідження були описані поняття лінгвістичний аналіз тексту, дискурс та газетно-публіцистичний стиль та охарактеризована їх суть, була визначена роль використання лінгвістичних особливостей журналістами при написанні статей.

Кваліфікаційна робота не вичерпує всього різномайття порушених у ній проблем. Перспективним вбачається вивчення стилістичного аналізу тексту газетно-публіцистичного стилю, а також аналізу газетних заголовків в газетно-публіцистичному стилі на матеріалі періодичних інтернет-видань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка. Ленинград : Просвещение, 1973. 302 с.
2. Бойчук К. В. Мова газетних текстів як засіб впливу на читача. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Сер. : Філологічна. 2009. Вип. 11. С. 135-139.
3. Бокаева А. Н., Нурсейтова Х. Х. К определению понятия «дискурс». *Lingua mobilis.* 2012. Вып. №1(34). С. 19-24.
4. Борботько В. Г. Элементы теории дискурса : учеб. пособие. Грозный : Изд-во Чечено-Ингуш. гос. ун-та, 1981. 113 с.
5. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов : Посібник для перекладацьких відділень вузів. Вінниця : Нова книга, 2003. 160 с.
6. Висоцька О. Л. Науковий дискурс у сучасних лінгвістичних дослідженнях. Молодий вчений. 2018. Вип. № 8(1). С. 65-70.
7. Вьюркова Е.В. Понятие дискурса в лингвистике: формальный и функциональный подходы. 2016. Т. 26, вып. 5 С. **63**
8. Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка. Москва : Изд-во лит-ры на иностр. языках, 1958. 459 с.
9. Гудзь Н. О. Генезис поняття "дискурс" у сучасній лінгвістиці. Наукові записки. – Випуск 105(2). Серія : Філологічні науки (мовознавство) : У 2 ч. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. С. 442–445.
10. Дискурс в научной парадигме лингвистики : веб-сайт. URL: http://tverlingua.ru/archive/019/10_19.pdf (дата звернення: 11.09.2021)
11. Должикова Т. І. Лінгвістичний аналіз художнього тексту як наукова й навчальна дисципліна. Науковий вісник Донбасу. 2013. Вип. 2.С. 35-40.

12. Єщенко Т. А. Лінгвістичний аналіз тексту : навч. посіб. Академія, 2009. 264 с.
13. Карасик В. И. О типах дискурса. Языковая личность: институциональный и персональный дискурс. Волгоград, 2000. С. 5-20.
14. Клушина Н. И. Общие особенности публицистического стиля. Язык СМИ как объект междисциплинарного исследования. Москва, 2003. С. 269–289.
15. Григорьева О. Н. Публицистический стиль в системе функциональных разновидностей языка. Язык СМИ как объект междисциплинарного исследования. Москва, 2003. С. 167–180.
16. Ковалик І.І., Мацько Л.І., Плющ М.Я. Методика лінгвістичного аналізу тексту. – Київ : Вища школа, 1984. 120 с.
17. Колеснікова І. А. Деякі аспекти специфіки архітекtonіки професійного дискурсу. *Studia Linguistica*. 2010. – Вип. 4. С. 428–432.
18. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. Вид. 2-ге перероб. і доп. Київ : Знання, 2008. 423 с.
19. Кривенко С.-В. О. Семантична парадоксальність політичного дискурсу (теоретико-методологічний аналіз) : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.01 / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2016. 19 с.
20. Лінгвістичний аналіз тексту : словник термінів / Голянич М. І., Іванишин Н. Я., Ріжко Р. Л., Стефурак Р. І. Івано-Франківськ : Сімик, 2012. 392 с.
21. Мацько Л.І., Кравець Л.В. Культура української фахової мови: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
22. Миронюк Н.П. "Лінгвістичний аналіз тексту" як навчальна дисципліна у ВНЗ України. *Культура народів Причорномор'я*. 2002. Вип. № 32. С. 357-358.
23. Мова української юриспруденції : навч. посіб. В. М. Пивоваров, О. М. Єрахторіна, О. А. Лисенко та ін. Харків : Право, 2020. 330 с.

24. Мойсеєнко С.М. Основні підходи та методи дослідження дискурсу. Передовий науково-практичний досвід – 2009: *Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції*. Миколаїв : НУК, 2009. – 184 с.
25. Овсієнко Л.М. Методика навчання лінгвістики тексту майбутніх учителів української мови і літератури на засадах компетентнісного підходу: автореф. дис. ... на здобуття ступеня канд. пед. наук: 13.00.02 Київський університет імені Бориса Грінченка. – Київ, 2018. – 47 с.
26. Ораторське мистецтво : навч.-метод. посіб. / за ред. І. М. Плотницької, О. П. Левченко. – 2-ге вид., стер. Київ : НАДУ, 2011. 128 с.
27. Плющ М. Лінгвістичний аналіз тексту. Українська мова: Енциклопедія. Київ : Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 2000. 752 с.
28. Потебня А.А. Эстетика и поэтика. Москва, Искусство, 1985. 302 с.
29. Ревзина О.Г. Методы анализа художественного текста. Структура и семантика художественного текста: *доклады VII Междунар. конф. МГОПУ им. М.А. Шолохова*. Москва. 1999. С. 301–316.
30. Рожило Л. П. *Загальні основи лінгвістичного аналізу тексту . Укр. мова і літ. в шк. 1978*. Вип. №2. С. 20 – 28.
31. Серио П. Квадратура смысла. Французская школа анализа дискурса. Москва : Прогресс, 1999. С. 194.
32. Скребнев Ю. М. Основы стилистики английского языка: учебн. для ин-в и фак-в ин. яз. – 2-е изд. испр. Москва : Астрель, 2000. 224с.
33. Солодилова И. А. Стилистика немецкого языка: учебное пособие для студентов III курса. Оренбург : ГОУ ОГУ, 2004. 114 с.
34. Титаренко М. Феномен публіцистики: Проблема дефініцій. *Вісник львівського університету. Серія «Журналістика»*. Львів, 2007. Вип. 30. С. 41-50.

35. Хурматуллин А.К. Понятие дискурса в современной лингвистике. *Ученые записки КФУ. Гуманитарные науки*. 2009. №6. С. 31-37.
36. Чернявская В.Е. Лингвистика текста: Поликодовость, интертекстуальность, интердискурсивность: учеб. пособие. Москва : Директ-Медиа, 2014. 267 с.
37. Чугу С. Д. Дослідження сучасного англomовного газетного тексту в категоріях медіалінгвістики. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2018. Вип. 4(72), С. 57–60.
38. Шевченко І. С. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. Харків : Константа, 2005. 356 с.
39. Шевчук К.А. Лексико-граматичні особливості науково-публіцистичних текстів (на матеріалі National Geographic). *IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет–конференції з міжнародною участю*. Вінниці, 2019. С. 72-78
40. Яблонська Т. М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту : навчальний посібник для студентів Одеса, 2019. 325 с.
41. Fleischer W., Michel G. *Stilistik der deutschen Gegenwartssprache*. Leipzig : VEB Bibliographisches Institut, 1975. 394 S.
42. Foucault M. *Die Archäologie des Wissens*, Frankfurt a.M.: Suhrkamp, 1973. 300 S.
43. Habermas J. "*Der philosophische Diskurs der Moderne*". *Zwölf Vorlesungen*. Suhrkamp Verlag, Frankfurt/Main 1985. 449 S.
44. Ingo H. *Diskurslinguistik nach Foucault: Theorie und Gegenstände*. *Linguistik – Impulse & Tendenzen*, Band 25. 2007. S. 81–105.
45. Jurin S., Krišković A. *Texts and Their Usage Through Text Linguistic and Cognitive Linguistic Analysis* : Rijeka, 2017. 151 s.
46. Kahl A. *Gibt es einen Funktionalstil der Presse und Publizistik?* Leipzig, 2008. 15 S.

47. Lüger H. H. *Pressesprache*. Tübingen: Niemeyer, 1995. 100 S.
48. Nonhoff M. Diskurs, in: Gerhard Göhler. *Politische Theorie*. 25 *umkämpfte Begriffe zur Einführung*, Wiesbaden : VS Verlag, 2004. 63-79.
49. Riesel E., Schendels E. *Deutsche Stilistik*. Высшая школа, 1975 С. 3-171.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

50. „Abstimmung mit den Füßen“ – Republikflucht, Ausreise, Freikauf JP 08.12.2019 : веб-сайт. URL: <https://www.jugendopposition.de/themen/145360/abstimmung-mit-den-fuessen> (дата звернення: 02. 10. 2021)
51. Angela Merkel geb. 1954. HDG 11. 08. 2020 : веб-сайт. URL : <https://www.hdg.de/lemo/biografie/angela-merkel.html> (дата звернення: 07. 10. 2021)
52. Annika Zepke. „Hej, goddag, hallo, guten Tag“ NS 08. 11. 2019 : в веб-сайт. URL : <https://www.nordschleswiger.dk/de/nordschleswig/hej-goddag-hallo-guten-tag> (дата звернення: 06. 10. 2021)
53. Baerbock und Habeck haben Vizekanzlerfrage geklärt MM 27.09.2021 : веб-сайт. URL : <https://www.manager-magazin.de/politik/newsticker-zur-bundestagswahl-laschets-oeffentliche-stimmabgabe-sorgt-fuer-aufregung-a-99024068-a722-4368-b5a2-0e6fc9d0c84a> (дата звернення: 07. 10. 2021)
54. Bauherren sollten Verträge gut prüfen. SD 17.08.2020 : веб сайт. URL: <https://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/immobilien-bauherren-sollten-vertraege-gut-pruefen-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-200814-99-167169> (дата звернення: 31. 09.2021)
55. Beate Hofmann Schaufenster bleiben in Frankreich dunkel LZ 31. 01. 2013 : веб-сайт. URL: <https://www.lebensmittelzeitung.net/industrie/nachrichten/Schaufenster-Bleiben-in-Frankreich-dunkel-97553?crefresh=1> (дата звернення: 08. 10. 2021)

56. Bildschirm und Stress im Büro: Das hilft gegen trockene und gereizte Augen BerZ 05.10.2021 : веб-сайт. URL : <https://www.berliner-zeitung.de/gesundheit-oekologie/berlin-bildschirm-und-stress-im-buero-das-hilft-gegen-trockene-und-gereizte-augen-li.187034> (дата звернення: 06. 10. 2021)

57. Cavely G. Wie Peter Spuhler seine Haut retten könnte BerZ 27.10. 2008 : веб-сайт. URL: <https://www.bernerzeitung.ch/schweiz/standard/wie-peter-spuhler-seine-haut-retten-koennte/story/10929191> (дата звернення: 06. 10. 2021)

58. Christian Schwager. Berliner Eltern schreiben Brandbrief an Gesundheitssenatorin Dilek Kalayci BZ 06.09.2021 : веб-сайт. URL : <https://www.berliner-zeitung.de/mensch-metropole/berliner-eltern-senat-bleibt-begrueundung-fuer-einschraenkungen-schuldig-li.180761?pid=true> (дата звернення: 06. 10. 2021)

59. Christina Felschen, Claudia Thaler. SPD, Grüne und FDP beginnen vertiefte Sondierungen für Ampelkoalition ZD 28. 09. 2021 : веб-сайт. URL: <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2021-09/bundestagswahl-news-spd-union-gruene-fdp-jamaika-ampel-koalitionsverhandlung-live> (дата звернення: 08. 10. 2021)

60. Christine Dankbar. Warum sprechen Sie erst jetzt über die Zumutungen für Ostdeutsche, Frau Merkel? BZ 03.10.2021: веб-сайт. URL : <https://www.berliner-zeitung.de/politik-gesellschaft/warum-erst-jetzt-frau-bundeskanzlerin-li.186651> (дата звернення: 06. 10. 2021)

61. Daniela Joder Ulrich Stalder backt Brot mit viel Leidenschaft und Freude am Handwerk BaZ 28. 09. 2021 : веб-сайт. URL: <https://www.bauernzeitung.ch/artikel/landleben/ulrich-stalder-backt-brot-mit-viel-leidenschaft-und-freude-am-handwerk-387751> (дата звернення: 08. 10. 2021)

62. Darf der Vermieter (Eltern) ohne Zustimmung in die Wohnung (Eigentum der Eltern)? : веб-сайт. URL : <https://www.finanzfrage.net/g/frage/d>

arf-der-vermieter-eltern-ohne-zustimmung-in-die-wohnung-eigentum-der-eltern

(дата звернення: 06. 10. 2021)

63. Das "Dritte Reich" vor Gericht: Der Prozess. ZDF 22.06.2013 : веб-сайт. URL: <https://www.zdf.de/dokumentation/zdfinfo-doku/das-dritte-reich-vor-gericht-der-prozess-102.html> (дата звернення: 02. 10. 2021)

64. Der Begriff des Diskurses. WeS 2003 : веб-сайт. URL: <http://webdoc.sub.gwdg.de/ebook/diss/2003/fu-berlin/2003/144/kap2.pdf> (дата звернення: 11.09.2021)

65. Der wichtigste Ort der Welt. SD 2012. : веб-сайт. URL: <https://www.schwaebisch-hall.de/content/dam/dambsh/unternehmen/dokumente/geschaeftsbericht/Gesch%C3%A4ftsbericht%202012.pdf> (дата звернення: 06. 10. 2021)

66. Deutsche Diplomaten waren am Holocaust beteiligt Spi 23.10.2010 : веб-сайт. URL: <https://www.spiegel.de/politik/deutschland/studie-zum-auswaertigen-amt-deutsche-diplomaten-waren-am-holocaust-beteiligt-a-724949.html> (дата звернення: 30. 09. 2021)

67. Dietrich Creutzburg : „Unsere Streiks werden nicht ins Leere laufen“ FAZ 25.02.2021 : веб-сайт. URL: <https://www.faz.net/aktuell/wirtschaft/interview-mit-ig-metall-chef-darum-lohnt-sich-ein-arbeitskampf-17216543.html> (дата звернення: 06. 10. 2021)

68. Dirk Kurbjuweit Gefährliche Treue Spi 17.07.2005 : веб-сайт. URL: <https://www.spiegel.de/politik/gefahrlische-treue-a-93be1850-0002-0001-0000-000041106147> (дата звернення: 08. 10. 2021)

69. Ferdinand Otto. Oder geht da vielleicht doch noch was? ZD 04. 10. 2021 : веб-сайт. URL: <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2021-10/jamaika-sondierungen-armin-laschet-cdu-csu-fdp> (дата звернення: 06. 10. 2021)

70. Hansjürg Jäger. 10 Mega-Trends in der Landwirtschaft. BaZ 20. 01. 2019. : веб сайт. URL: <https://www.bauernzeitung.ch/artikel/landwirtschaft/10-mega-trends-in-der-landwirtschaft-364584> (дата звернення: 07. 09.2021)

71. Harald Schumann. EU-Beamte, EZB und IWF brachten Sparer um Milliarden TS 23.02.2015 : веб-сайт. URL : <https://www.tagesspiegel.de/politik/troika-auf-zypern-eu-beamte-ezb-und-iwf-brachten-sparer-um-milliarden/11411120.html> (дата звернення: 06. 10. 2021)

72. Im Zentrum der Macht WZ 29.06.2020 : веб-сайт. URL: <https://www.wienerzeitung.at/nachrichten/kultur/mehr-kultur/2066007-Im-Zentrum-der-Macht.html> (дата звернення: 02. 10. 2021)

73. Joachim Huber. Deutsche Welle spricht englisch TS 20.01.2014 : в веб-сайт. URL : <https://www.tagesspiegel.de/gesellschaft/medien/auslandssender-deutsche-welle-spricht-englisch/9359848.html> (дата звернення: 06. 10. 2021)

74. Jochen Buchsteiner. Höchststrafe für Mörder der Londonerin Sarah Everard FAZ 30.09.2021: веб-сайт. URL : <https://www.faz.net/aktuell/gesellschaft/kriminalitaet/hoechststrafe-fuer-moerder-der-londonerin-sarah-everard-17562792.html> (дата звернення: 07. 10. 2021)

75. Jonas Prenissl. Können wir uns gesund denken? FAZ 04.10.2021 : в веб-сайт. URL : <https://www.faz.net/aktuell/wissen/krebsmedizin/psyche-und-immunsystem-die-rolle-im-kampf-gegen-den-krebs-17559558.html> (дата звернення: 07. 10. 2021)

76. Justus Bender. Müde von großen Koalitionen FAZ 07.09.2021 : веб-сайт. URL: <https://www.faz.net/aktuell/politik/bundestagswahl/cdu-und-spd-die-grosse-koalition-hat-deutschland-ermuedet-17515463.html> (дата звернення: 08. 10. 2021)

77. Justus Bender. Kampf um die besten Plätze FAZ : веб-сайт. URL: <https://www.faz.net/aktuell/politik/thema/bundestag> (дата звернення: 11. 10. 2021)

78. Klaus-Dieter Frankenberger. Wir dürfen uns nicht verstecken FAZ 25.09.2021: веб-сайт. URL :

<https://www.faz.net/aktuell/politik/bundestagswahl/deutsche-aussenpolitik-nach-merkel-wir-duerfen-uns-nicht-verstecken-17553098.html> (дата звернення: 05. 10. 2021)

79. Kopiez A. Pannen bei Berlin-Wahl: Landeswahlleiterin Petra Michaelis tritt zurück BZ 29.09.2021: веб-сайт. URL: <https://www.berliner-zeitung.de/news/pannen-bei-berlin-wahl-landeswahlleiterin-michaelis-bietet-ruecktritt-an-li.185791> (дата звернення: 07. 10. 2021)

80. Kubiak D. Die Gruppe der Ostdeutschen als Teil postmigrantischer Integrationsfragen BpB 30.06.2021: веб-сайт. URL: <https://www.bpb.de/gesellschaft/migration/kurzdossiers/335715/die-gruppe-der-ostdeutschen-als-teil-postmigrantischer-integrationsfragen> (дата звернення: 03. 10. 2021)

81. Kühnert rechnet mit Ampel-Koalition noch in diesem Jahr. TS 2021. : веб-сайт. URL: <https://www.tagesspiegel.de/politik/bei-jamaika-sind-die-zentrifugalkraefte-zu-gross-lauterbach-rechnet-fest-mit-ampel-koalition/27647344.html> (дата звернення: 06. 10. 2021)

82. Meine Aufgabe ist es, Lösungen zu finden BkD 12.10.2015: веб-сайт. URL: <https://www.bundeskanzlerin.de/bkin-de/aktuelles/meine-aufgabe-ist-es-loesungen-zu-finden-479000> (дата звернення: 06. 10. 2021)

83. Merkel trifft den Papst Sp 01.10.2021 : веб-сайт. URL : <https://www.spiegel.de/politik/rom-angela-merkel-trifft-papst-franziskus-a-71cf7265-03ce-4f8e-b7d9-42f44a5ff930> (дата звернення: 07. 10. 2021)

84. Michaela Wiegel. Serienmörder nach 35 Jahren in Frankreich identifiziert. Faz 04.10.2021 : веб-сайт. URL : <https://www.faz.net/aktuell/gesellschaft/kriminalitaet/frankreich-serienmoerder-nach-35-jahren-identifiziert-17569193.html> (дата звернення: 07. 10. 2021)

85. Nik Afanasjew. Die Kids aus unserem Hinterhof TS 07.12.2015 : веб-сайт. URL : <https://www.tagesspiegel.de/berlin/aufwachsen-am-kotti-sie->

wollen-es-noch-packen-in-der-schule/11567924-2.html (дата звернення: 06. 10. 2021)

86. Normalisierung Patriotismus Sez 30.09.2019 : веб-сайт. URL: *<http://sezession.de/61632/>* (дата звернення: 07. 10. 2021)

87. Olaf Zinke. Kartoffelernte wird deutlich kleiner – Kartoffelpreise steigen AH 23.09.2021 : веб-сайт. URL : <https://www.agrarheute.com/markt/marktfruechte/kartoffelernte-deutlich-kleiner-kartoffelpreise-steigen-585596> (дата звернення: 06. 10. 2021)

88. Paul Hoser Völkischer Beobachter 11.05.2006 : веб-сайт. URL: *https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/V%C3%B6lkischer_Beobachter* (дата звернення: 02. 10. 2021)

89. Ribnitz-Damgarten: Wie das Problem mit dem Einzelhandel gelöst werden soll OZ 30.09.2021. : веб сайт. URL: *<https://www.ostseezeitung.de/Vorpommern/Ribnitz-Damgarten/Ribnitz-Damgarten-City-Manager-soll-Problem-mit-dem-Einzelhandel-loesen>* (дата звернення: 31. 09.2021)

90. Ronny Gert Bürckholdt. Land erwägt Ende der Masken an den Schulen BadZ 29. 09. 2021 : веб-сайт. URL: *<https://www.badischezeitung.de/land-erwaegt-ende-der-masken-an-den-schulen--205223346.html>* (дата звернення: 30. 09. 2021)

91. Sager A. Jetzt mitraten: Welcher Redaktor hat welches Hobby? BaZ 03.08.2019 : веб сайт. URL: <https://www.bauernzeitung.ch/artikel/landwirtschaft/jetzt-mitraten-welcher-redaktor-hat-welches-hobby-362250> (дата звернення: 07. 09.2021)

92. Schneeberger R. Frau Bundeskanzlerin, übernehmen Sie Verantwortung für die Gesundheitspolitik! BZ 01.10.2021 : веб-сайт. URL: <https://www.berliner-zeitung.de/gesundheit-oekologie/frau-bundeskanzlerin-uebernehmen-sie-verantwortung-fuer-die-gesundheitspolitik-li.185934> (дата звернення: 05.10.2021)

93. Sebastian Leber. Im Impfstoff sind „so etwas wie lebendige Kraken“
TS 04.10.2021 : веб-сайт. URL : <https://www.tagesspiegel.de/themen/reportage/luegen-und-hetze-im-berliner-corona-ausschuss-im-impfstoff-ist-so-etwas-wie-lebendige-kraken/27670234.html> (дата звернення: 06. 10. 2021)

94. Selina Bettendorf. Merkels Nachfolgerin verkörpert einen neuen Typ
Politiker. TS 02.10.2021 : веб-сайт. URL : <https://www.tagesspiegel.de/politik/anna-kassautzki-im-portrait-merkels-nachfolgerin-verkoerpert-einen-neuen-typ-politiker/27669412.html> (дата звернення: 06. 10. 2021)

95. Sondierung: CDU will Dienstag mit den Grünen sprechen
BZ 30.09.2021 : веб-сайт. URL: <https://www.berliner-zeitung.de/news/gespraechsbereit-cdu-will-dienstag-mit-den-gruenen-sondieren-li.186024> (дата звернення: 03. 10. 2021)

96. Sprache und Diskurs : веб-сайт. URL: https://www.uni-due.de/genderportal/studis_diskursbegriff.shtml (дата звернення: 11.09.2021)

97. Textsorten in der presse und publizistik und ihre stilistische realisierung : веб-сайт. URL: <https://docplayer.org/115519658-Textsorten-in-der-presse-und-publizistik-und-ihre-stilistische-realisierung.html> (дата звернення: 21.09.2021)

98. Thomas Steiner. Erklär's mir: Was ist eine Botschaft?
05.02. 2016: веб-сайт. URL: <https://www.badische-zeitung.de/erklaer-s-mir-was-ist-eine-botschaft-x2x--117064566.html> (дата звернення: 30. 09. 2021)

99. Ukraine macht Weg für Nato-Beitritt frei SD 23.12.2014 : веб сайт.
URL: <https://www.sueddeutsche.de/politik/ende-des-blockfreien-status-ukraine-macht-weg-fuer-nato-beitritt-frei-1.2279820> (дата звернення: 03. 09.2021)
100. Valerie Höhne Wie divers sind die Grünen wirklich? SP 02.10.2021
: веб-сайт. URL : <https://www.spiegel.de/politik/deutschland/die-gruenen-debattieren-ueber-sondierungsgruppe-unmut-ueber-mangelnde-diversitaet-a-1cfbee2d-a0a7-4a19-9a49-4a38dd77697d> (дата звернення: 05. 10. 2021)
101. Wegen illegaler Wahlkampf-Finanzierung: Sarkozy bekommt Hausarrest BZ 30.9.2021 : веб-сайт. URL: <https://www.berliner-zeitung.de/news/wegen-illegaler-wahlkampffinanzierung-sarkozy-bekommt-hausarrest-li.185982> (дата звернення: 07. 09.2021)
102. Winfried Dolderer. Der Eiserne Kanzler DH 01.04.2015 : веб-сайт.
URL: https://www.deutschlandfunk.de/otto-von-bismarck-der-eiserne-kanzler.871.de.html?dram:article_id=315626 (дата звернення: 02. 10. 2021)
103. Wissing: Treffen von FDP und CDU am Samstag noch nicht sicher BZ 29.:09.2021. : веб-сайт. URL: <https://www.berliner-zeitung.de/news/wissing-treffen-von-fdp-und-cdu-am-samstag-noch-nicht-sicher-li.185884> (дата звернення: 07. 10. 2021)